

El ministre de la Governació
no ha autoritzat la revolució

Una altra vaga general

Tot el que tenen de perillosos per la pau social els moviments obrers que responen a la finalitat concreta d'una reivindicació de treball, tenen d'inútils i d'inofensius els grans espectacles de mobilització general que s'organitzen de tant en tant per a jugar una estona a revolució. Els primers obcequen a la realitat viva d'un interès immediat que desvetlla una passió, moltes vegades irreductible, i els altres són literatura en acció. Per això mai no ens han commogut els anuncis d'aquestes vagues generals revolucionàries, com la de la darrera setmana, que des de fa prop de cinquanta anys es vénen reproduint periòdicament a casa nostra, amb la mateixa rutina de preparació i d'execució que una festa tradicional de barriada.

Aquesta vegada sembla que la ciutat ho hagi comprès així mateix. Malgrat l'aldarull d'alguns pobles de la conca de l'Alt Llobregat i del Cardener, el dia que semblava que l'intent revolucionari anava a manifestar-se a Barcelona, la gent s'ho va pendre amb la indiferència de les coses de costum.

I és que en matèria de revolucions, les darreres experiències del món han aclarit molt les coses. Ningú no pot negar que les injustícies socials remouen amb raó els sentiments dels que més directament les sofreixen i encenen aspiracions que tenen l'alta virtut moral d'una reivindicació d'humanitat; però al costat d'aquest fet innegable, vell com la vida dels homes i etern com la vida del món, s'ha creat, igual que al costat de tota mena de dolor humà, un curanderisme literari, intuïtiu algunes vegades i poca-solta moltes d'altres, que ageguja els mals que es proposa curar. És clar que, mentre la saviesa dels homes no encerti a trobar una solució més justa, aquest curanderisme serà un refugi de consol amb el qual s'haurà de comptar sempre; però com més es van coneixent els corrents encara confusos dels moviments populars, més van perdent autoritat els saludadors i altres practicants de la faccèia literària.

Fins ara s'havia cregut que les revolucions eren l'obra d'una minoria, d'un nucli d'homes d'acció que un bon dia varen tenir la pensada de voler capgirar el món; però ara s'ha vist que hi havia hagut una confusió, que aquelles minories han estat l'instrument ocasional, sense cap valor per ell mateix, del canvi s'ha valgut, a l'hora precisa del canvi, la força revolucionària activa, que és el sentiment general de la massa popular. Avui tots els herois revolucionaris, sense excepció, s'han tornat figures de cromos per la xocolata, perquè totes les grandees, si n'hi ha, s'han passat al compte dels pobles que les han fetes i les han sofertes.

Això vol dir que només hi ha revolucions quan tothom vol i necessita que n'hi hagi, i no quan ho vol o ho necessita una minoria del compost social. Si no està revolucionat el ciutadà mitjà, tant és que risquin com que rasquin els adeptes de qualsevol curanderisme literari. Aquests han de comptar per a fer la revolució amb el ciutadà mitjà, i si es vol, poden desviar-la, un cop feta, en contra d'ell; però no la faran ni l'han feta mai sense ell.

Heus aquí per què cada vegada que s'anuncia i s'organitza en fred una d'aquestes vagues generals que volen ésser una revolució social, s'acaben com uns focs d'encefalls que, a força de repetir-se, ja no tenen ni la virtut de trenta anys enrera de fer por a la gent. Encara aquesta vegada s'ha aconseguit commoure el Govern de la República i tot el Parlament, única satisfacció dels organitzadors. I és que està fresca encara la il·lusió que la revolució d'abril va ésser la conseqüència directa i voluntària d'unes conspiracions. Però el poble, que té l'instint de la seva força, endevina que no hi ha cap conspiració que pugui res si la gran majoria de la massa no està sentimentament decidida a fer el gest definitiu.

Tal com estan avui les coses, aquest gest és molt difícil perquè el sentiment revolucionari no hi és. Hi ha en la consciència del poble com una mena d'orgull a voler consolidar la jove República perquè, no havent de preocupar-se exclusivament de la seva existència, pugui animar les nostres coses amb l'esperit nou que fins ara s'ha hagut de revelar modestament. I com és natural, sempre que surten veus de discòrdia civil, la majoria de la nostra gent més aviat s'escama que altra cosa, especialment la majoria dels obrers, escollits com a carn de canó, perquè es té una impressió invencible que es vol destruir la República a utilitat d'algú que li fa nosa. Per altra part, és tan recent la sospitosa quietud dels baladrons d'ara durant la dictadura, que costarà un bon xic desfer el recel que les seves actuals impaciències, tan semblants a les de nou anys enrera, siguin interessades.

Diuen que no hi ha res d'això, sinó que els que porten entre mans tot el desori, saben que les revolucions tenen un ritme i que, després d'un canvi d'ordre essencialment polític com ha estat la proclamació de la República, es té de produir fatal-

ment una revolució de caràcter social. És cert que d'ençà que alguns homes del pròxim Orient, formats al contacte d'una pseudo-ciència alemanya, han volgut teoritzar sobre el fet revolucionari, s'ha posat de moda tot un sistema de previsions i de regles per a fer revolucions com es fabrica qualsevol altre producte. La veritat és que si aquests teoritzadors orientals, tan entesos en revolucions, haguessin tingut de fer

L'arribada a Cardona

la que va esclatar sense ells al seu país, avui encara s'hi estarien pensant. Allà, com a tot arreu, la revolució va ésser possible quan un estat sentimental de la massa va imposar-la, i és ben sabut que sense l'aspiració general a una pau immediata contra una guerra, odiosa per dissortada, hauria mancat la força necessària pel cop d'Estat que, amb quadros nous, va restaurar la carcassa de l'Imperi. I tot fa creure ara que l'evolució natural dels sentiments populars deriva sense remei cap a un renaixement nacionalista per a estructurar una pàtria, entesa probablement com una secta; i mentre compareixen per ajudar-la els exiliats d'ahir, van sortint cap al seu exili els inadaptats d'avui.

Voler descobrir ritmes i regles infal·libles en els moviments socials és voler posar portes al camp. El factor psicològic, misteriós com la mateixa vida, és l'àrbitre únic dels nostres destins. Ningú no està segur del demà. L'interessant és conèixer el moment que estem vivint, i els successos d'aquests dies demostren a bastament que els organitzadors de la passada bullanga estan, respecte els moments d'ara, molt més lluny d'osques del que es pensen. El fet és que la gent, acostumada de tants anys a presenciar el moviment desconjuntat de les nostres típiques vagues generals, els va perdent la por i no es commou per la por que ells passen ara.

De Dijous
a Dijous

ELS MITINGS

Un amic nostre que és fill d'una vila de l'alt Llobregat, una de les que més s'ha distingit durant els fets de la setmana passada, va visitar ara fa quinze dies el seu país. D'aquesta visita, el nostre amic va treure'n una impressió pèssima. Va dir-nos que la propaganda revolucionària era tan intensa, que podia assegurar-se que no passava dia sense un miting comunista, anarquista o sindicalista. De tot això el nostre amic va deduir-ne que forçosament aquesta campanya tan intensa havia de tenir conseqüències. I com sigui que a la comarca no hi ha fam ni cap conflicte social d'importància, i que precisament els patrons acabaven d'arribar a un acord amb els obrers, el nostre amic va treure la conclusió que s'aprofitaria qualsevol pretext per fer una vaga general i que la vaga seria pròdiga en escenes d'un pintoresc suficient per acreditar que no hi havia hagut malversació de fons.

Pocs dies després, la comarca de Bages i del Bergadà demostrava que l'obra d'entabanament havia remogut el país de soca a arrel. Cal, però, fer constar que en alguns pobles del Llobregat la propaganda anarquista data de més de vint-i-cinc anys. La propaganda d'ara trobava, doncs, terreny abonat de temps. Per altra part, en aquest terreny abonat per la propaganda més infel·li, l'obra cultural és gairebé nulla. És un fet que hi ha a Catalunya poblacions de cinc i sis mil habitants que en matèria d'educació popular no tenen pas més prestigi que un poble de tres cents veïns. Entre els analfabets de primer i de segon grau, sumen potser el noranta-cinc per cent del cens. Sembleu en aquest camp una mica de demagògia i no cal que feu càlculs sobre els resultats.

El doctor Marañón, en l'article que va publicar comentant els fets de Castilblanco, deia que hi ha centenars de poblacions d'Espanya que són altres tants Castilblanco, poblacions primitives plenes d'analfabets, en les quals tota la civilització es redueix a una sala de cinema i a l'asfaltat de la carretera. Predicar en aquestes poblacions idees dissolventes — deia el doctor Marañón — és igual a donar un ganivet o un revòlver a una criatura.

Els fets de la conca de l'Alt Llobregat han demostrat que hi ha perill a deixar fer una propaganda que no es limita a l'exposició i defensa d'una idea, sinó que pren com a enemic el règim. Després de tants anys de dictadura i censura, l'excés de demagògia ha produït un enfit que es tradueix en aquestes agitacions violentes. Una mica de dejuni ben administrat, i potser més que el dejuni una acció de policia que no deixés sense sanció ni un orador que hagi excitat el poble contra la República, seria el millor preventiu. I tot això costa menys diners i menys esforç que mobilitzar batallons. I, sobretot, no rosega gens el prestigi de l'autoritat.

M. B.

MIRADOR INDISCRET

Una pregunta innocent

En els darrers moments de l'accidentada sessió municipal de divendres passat, el senyor Pellicena va aixecar-se a preguntar què havia contestat l'Ajuntament de Brusselles a la comunicació que l'Ajuntament de Barcelona li havia adreçat respecte la cessió d'un monument erigit a Francisco Ferrer Guardia.

L'alcalde va somriure, i amb un posat que venia a dir: «Ves quines coses de preguntar!», aixecà la sessió, mentre el senyor Pellicena es llepava el bigoti amb cara de triomf.

L'oportunitat del Sr. Velilla

El senyor Velilla, que feia deu minuts havia agredit el pobre senyor Brassó, clavant-li un cop a l'espatlla, quan va sentir la pregunta del senyor Pellicena, exclamà en veu alta:

—Quina mala... bava!

Gràcies a aquesta exclamació, tothom pogué assabentar-se que el senyor Pellicena s'havia apuntat un punt.

Un aprenent de regidor

Es veu que a En J. A. Trabal l'atrauen els escons. I com que el seu càrrec de diputat de la Generalitat no li permet donar-se aquest gust gaire sovint, anà divendres passat a l'Ajuntament i es va empassar tota la sessió, des d'un escó de la majoria, com un més.

Li va agradar tant, que en unes noves eleccions es presentarà per regidor.

Els escarmentats

L'altre vespre, en sortir el regidor barceloní senyor Casimir Giralte de l'Alcàzar de Madrid, on l'havia anat a passar l'estoneta, trobà el seu company de Consistori, Joan Casanellas. Aquest, jovial com sempre, li mostrà un subjecte tívat i seriós que hi havia prop d'ells:

—Veieu aquell? És el Raisuni. Voleu que us el presenti?

I En Giralte, ràpid, contestà escamat:

—Què? Un altre M. Bloch i moro? No em f... pas!

Les indirectes

Parlaven Lluís Companys i Casimir Giralte de les facultats del Raisuni al Marroc i plaguejaven a propòsit del seu cacicat.

—Podries dir-li — féu En Giralte — si vol que li organitzem algun Ajuntament per allí baix. No et sembla, Lluís, que nosaltres que ja hi tenim pràctica?...

—Què et diré — féu En Companys —, nosaltres prou ens en apoderariem, però vosaltres us el quedaríeu definitivament.

I En Giralte, amb aquella rialleta, contestà:

—Home, indirectes, no, Lluís...

Per culpa d'una lletra

El nostre amic Eugeni Xammar ha passat uns dies a Barcelona acompanyat de la seva senyora, que és de nacionalitat alemanya. L'altra nit, el senyor i la senyora Xammar varen sopar amb el senyor Pere Rahola i, després, es va parlar d'anar a un cinema.

—Sí — digué don Pere —, podem anar a veure una pel·lícula que es titula *Sevilla*.

Sempre hi haurà aquella mica de tipisme, que plaurà a la senyora...

Poca estona després, els nostres personatges contemplaven les primeres escenes del film promès. L'argument, una història americana, s'anava escolant sense que sortís ni la més lleu referència als sevillans en particular ni als andalusos en general. La se-

nyora Xammar, al cap de quinze minuts de representació, cregué prudent fer notar que la manca de tipisme espanyol era notòria.

—I ara! — féu el senyor Rahola —. No ho entenc.

Seguidament, el misteri fou aclarit. El film no es deia *Sevilla*, sinó *Semilla*.

"Prodones"

No contenta la Lliga Regionalista de tenir un equip de prohoms i un altre de proinois, ara ha organitzat un novell equip de prodones. El formen les respectives mullers dels prohoms més significats de l'organització amiga de l'ordre i un si és no és de la monarquia. Per a convèncer-se'n, només cal llegir els cognoms de les referides prodones, encara que alguna d'elles sembli donar-se vergonya del seu llinatge. Tal és la senyora Maria Despujol de Ventosa, que dissimula el seu cognom darrera una modesta D.

S'han "agresionado" ells mateixos

Trobem a *La Noche* del dia 14 d'aquest mes i any:

«El inspector veterinario del Puerto, don José María Beltrán Monferrer, nos participa por medio de atento B. L. M., haber tomado posesión de su cargo, desde el cual espera tener ocasión propicia de poder serenos útil.»

»Sumamente agradecidos a su atención.»

No hi fem comentaris perquè el Màrius no digui després que l'hem *agresionado*.

Excessos de la propaganda

L'Opinió publicà diumenge un anunci de propaganda del film *Maternitat*. I per fer més pressió sobre l'ànim del públic, els explotadors del film han cregut que seria d'un gran efecte (cada casa és un món!) publicar l'opinió del senyor J. A. Trabal.

«Però, fins aquí, no tindrem res a dir-hi si no fos que en l'anunci de referència, el nom del popular doctor anava seguit d'un títol que li ignoràvem: J. A. Trabal, *Conseller de la Generalitat*, deia.

Evidentment, els de *Maternitat* exageren. Això no vol dir, ben entès, que el senyor J. A. Trabal no es mereixi ésser Conseller de la Generalitat, i encara més.

Els debutants del Liceu

Entre els artistes que aquesta temporada han debutat al Liceu figura Pitar Noguero, una jove sopran amb grans condicions de cantant i d'actriu.

Pitar Noguero, però, degut a l'atabalament de les primeres representacions, el dia que cantava *Bohème*, tingué la desgràcia d'ensopegar i caure, en el moment de sortir amb la palmaria. L'espelma s'apagà i l'escena restà a les fosques. De resultes de l'ensurt la veu se li ressentí i durà uns moments que no se la sentia dels primers rengles de butaques.

Un dels seus familiars, inquiet i nerviós, digué a un amic:

—No se la sent. L'ensurt li ha ofegat la veu.

—Sí—respongué aquest—. Se li ha apagat l'espelma i la veu.

El drama dels acomodadors

Els acomodadors del Liceu són la gent menys democràtica d'aquest món i la temporada actual representa una tortura pels seus sentiments aristocràtics. Cada vegada que veuen un espectador que entra amb la «trinxera» posada o un que fuma al passadís de les llotges, interioement es revolten i els botons de les lliureies els produeixen sorolls metàl·lics.

El dissabte, amb motiu de la vaga de taxis, tramvies i autòmibus, la concurrència que comparegué a presenciar la representació de *Lohengrin* fou més escassa i més democràtica que mai.

Vàrem sentir un acomodador indignat que ho comentava:

—A la pròxima representació de *Lohengrin* no m'estranyaria que rifessin l'oca.

La barba

No sabem si els nostres lectors estan assabontats que el Pare Miquel d'Esplugues s'ha afaitat la barba, aquella barba frondosa, noble i patriarcal que tantes i tantes vegades ha estat esmentada.

El Pare Miquel, sense la barba, queda una cosa gairebé tan incompreensible com la barba sense el Pare Miquel. Com sigui que un poeta menor, admirador, per més senyals, del savi caputxí, li preguntés per què havia fet una reforma tan radical en el seu rostre, el Pare Miquel va contestar-li, somrient:

—Cal saber prescindir de la barba. Tingui-ho present vostè, sobretot, que és poeta.

Raó poderosa

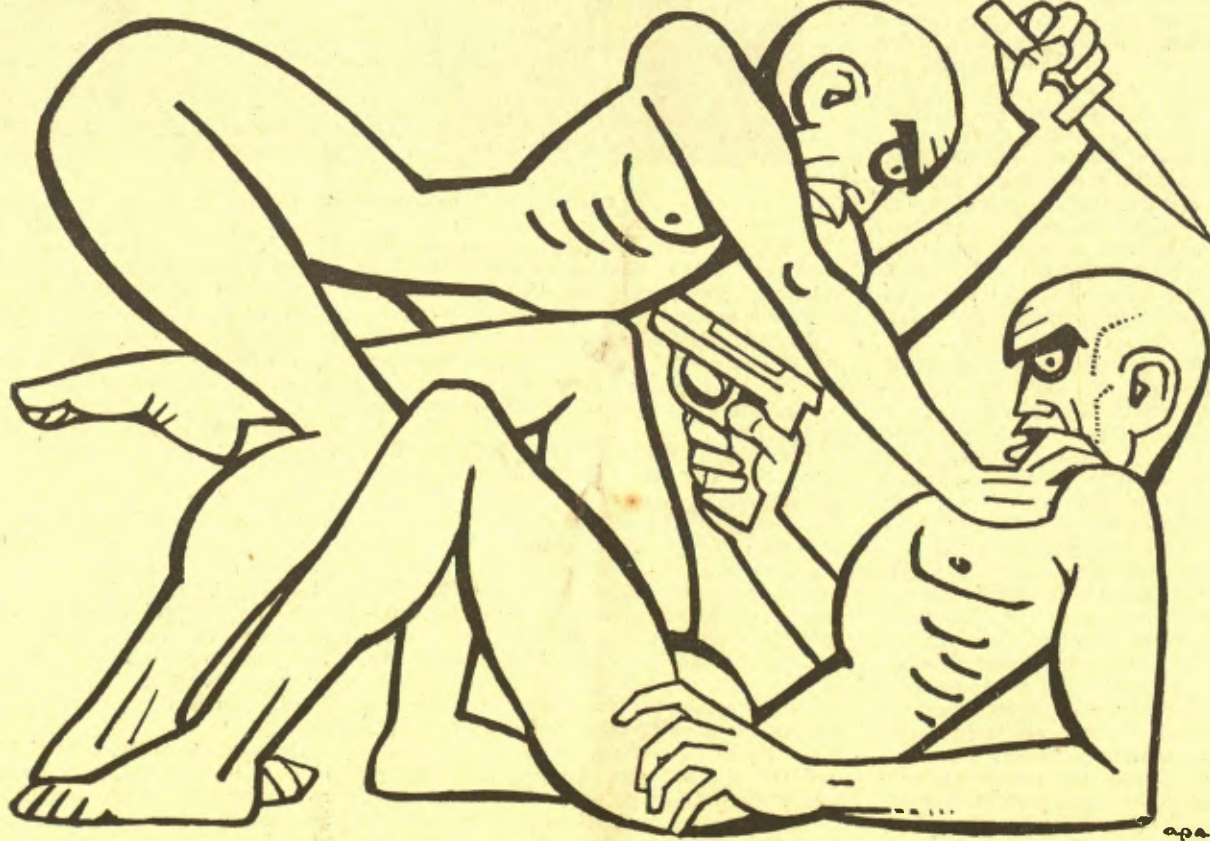
En la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona, és bastant conegut mossèn Bonet. Ara, pròxima la reorganització universitària que l'Estatut comportarà, l'home treballa perquè se li encarregui la càtedra de Metafísica, atenant que fa molts anys que exerceix una auxiliària.

Però, com algú dubtés de la preparació de mossèn Bonet per a l'esmentada càtedra i expressés els seus dubtes, l'interessat respongué:

—Com volen que en sàpiga, si encara no tinc una càtedra per viure'n?

Al capdavant, el senyor Banqué, catedràtic de grec, emeté en una ocasió un parer semblant. Pretenia una càtedra de sànscrit, i en fer-se-li notar que no la sabia, respongué:

—Ya aprenderia.

L'ART DE LES CAVERNES
Escena de comunisme llibertari

PINTORESC SENSE TRAGEDIA

La revolució d'aquest any

Totes les revoltes i revolucions, àdhuc les transcendents, tenen una part d'anècdota. Els fets de la setmana anterior, que no tenien pas categoria de revolta ni menys de revolució per tal com no passaren de moti, desproveïts com són de bell antuvi de cap característica seriosa, només quedaran recollits en la crònica per la part pintoresca.

El reconec una mica, fem tertúlia, sembla que els seus companys m'agafin més franquesa. Tot plegat fa que hi hagi confiança i que m'expliqui més coses.

Els no volien anar a la vaga. Va ésser la Comarcal que va voler-la fer. No sabem ben bé quines reclamacions formular, com justificar el moviment. També ignoren si la

prés). Els soldats tenen son, no han dormit de dues nits, però estan animosos. Sobre tot els catalans. Parlen de la República com parlarien d'una cosa familiar.

Abans de posar en marxa els cotxes, Navarro i jo som separats. Raons de tàctica militar, ens diuen, aconsellen que només hi hagi un civil a cada cotxe. I donen les ordres, les ordres...

Pel camí tenim fred, son, set, gana. Els soldats porten mantes i capots i nosaltres anem com correm per Barcelona. Fins a les cinc del matí durarà la marxa. Els soldats s'endormisquen i s'arruixen com poden. El que va davant meu — un minyó català, alt, ceptat, amb parlar de Lleida — m'ha tingut sobre un peu durant tot el camí una pesada sabata de claus. No gosó despertar-lo, però. Altrament fóra inútil. Si no posava el peu a la meua sabata, no el podria posar enloc.

Ens aturem diverses vegades. Mai no passava res. On són els insurrectes d'aquest país? Un dels cops, el cotxe para al mig d'un pont. Ep! Què hem de fer? Sortia del pont! Es que el cotxe pilot ha pres un camí per altre, i hem d'esperar que torni enrera. Els soldats i tothom es queda al cotxe, tranquil·lament. De tant en tant em passa pel magí: «Ara volarem. Ara volarem.» Però no volem.

En tot el camí no s'ha sentit un tret. Als pobles, el pas dels camions desperta els habitants i encén llumenetes tímides.

Berga. La gent està al carrer, armada. Però tampoc no són els revolucionaris. És la gent del país que ha sortit al carrer per tal de combatre'ls si vénen. Hi ha un grup que s'ha tancat a una casa i ha llançat unes bombes contra els guàrdies civils. Anem-hi.

Ja hi som. Per dar-nos el bon dia ens

desplegant metralladores, banderes; marcant el pas; amb la baioneta posada al fusell; fent soroll de tambors i trompetes; comminant amb intimidacions molt enèrgiques els rebels esporuguits. Davant aquell terrabastall de tropa tan decidida, ningú no gosa tornar-s'hi. Tot acaba demanant-los que no tirin, que són germans, o fent tornar les armes per les criatures. Després, però només després, la força republicana és benévola: «Bueno, muchachos, ahora a trabajar y ya se olvidará todo.» Les detencions no passen de 50 a tot el país, des de Figols a Sant Vicens de Castellet.

A Cardona els rebels estaven disposats a no sortir de Casa de la Vila ni vius ni morts. Els soldats emplaçaren metralladores i els van donar un quart de temps. A cap d'un quart no sortia ningú, no havien ni contestat. La tropa va penetrar a l'Ajuntament...

Era buit. Els herois de Cardona havien fugit per la porta de darrera.

Els de Berga, que tenien uns quants explosius terribles i no gosaren usar-los, també havien picat als vidres d'uns veïns perquè els deixessin marxar.

També fan riure molt les temptatives incendiàries dels revoltosos. Es van voler ficar uns llançadors de benzina i com que el garatista no les hi volgué vendre, se les van endur per força. Després va resultar que no eren de petroli, sinó d'oli mineral, el qual no s'encenia per res del món. Amb penes i treballs van acabar socorrint una porta. A l'últim, fatigats, van decidir tornar les llançadores d'oli i deixar-ho córrer.

A Figols van calar foc a dos polvorins, amb l'esperança que esclatessin. Aquells minaires, habituats a tractar dinamita per cada dia, no es recordaren que aquesta necessitat fulminant per a fer explosió. Eren uns obrers que volien fer la revolució social i no sabien ni el seu ofici — cosa més important que no sembla per als obrers que vulguin modificar l'actual societat capitalista.

A Figols... Ni vam voler pujar-hi. No pagava el tret. Divendres mateix telefonàvem al diari que no passaria res. «La tropa ocuparà Figols demà.» I així fou.

Havien format una guàrdia severa, fusell al braç. Però quan arribava l'hora de dormir se'n hi anava tothom i la guàrdia se'n despareixia. (Deu ésser el «comunismo libertario».) Igualment a les hores de menjar. Les sentinelles d'aquell curiós país feien una jornada de vuit hores, potser per remarcar el caràcter «obrero» del moviment.

No varen pas robar vuitanta mil pessetes a l'Economat, com es digué els primers dies. Aquells pobres minaires són massa bona gent i massa simplistes per obrir així. No van passar de 2.500, i gràcies. I encara amb valors que signava el «caudillo» Prieto o donant el nom.

Aquells vals són la cosa més pintoresca que hom pugui imaginar. Havien de servir, sembla, per substituir momentàniament la moneda «abolida». Prieto posava allò que calia lliurar i una rubrica, com qualsevol buròcrata burges. «Vale por seis chorizos. — P.» Tot el que s'acudí a aquella bona gent fou anar a cercar així llançes de sardines, galetes, pernells, parells d'espardenyes...

Entre els nombrosos «Vale por un jamón» i altres que patentitzen l'analfabetisme del capítol, n'hi ha un de curiós: «Vale por cincuenta pares de alpargatas.» L'adquisidor devia ésser un centpeus, com la revolta

En la carretera de Manresa a Solsona

Les bombes no passen de simples petards. Fan un espetec mansoi. Són bombes de dinamita ficada en llançes de conserva. Agafen-los de pressa! Correu!

No cal. Els oficials s'ho contemplen amb molta calma. Si anéssim a dormir? Anem-hi. Fet i fet, els agafaran demà.

Aquesta és la cosa més grossa que hem pogut veure.

Tres hores de dormir fort i arriba més tropa. Ens desperten. Sortim de nou. Anem pel món amb llapis i bloc de notes inquirint noves de les detencions. «Digan ustedes que el cabo de carabineros ha estado muy valiente.» La gent ens pren per homes importants: un jutge? un secretari? Fem cara de jovenots, però la República ha posat gent jove a tants càrrecs...

La tropa que ha vingut darrerament era rebuda arreu amb llàgrimes de dones i sovint amb picar de mans. Només hi ha hagut una o dues topades sense importància, i els insurrectes s'han anat rendint dient que ells no hi eren. Han trencat moltes armes que havien pres per a fer veure que no podien servir-se'n. Només falta pujar a Sant Corneli, però a la tarda ja posen bandera blanca.

Aquesta tropa té uns caps excel·lents i una tàctica admirable. Passa pels pobles

L'entrada de les tropes a Sària

Només va semblar que anava de debò durant unes poques hores, i encara de lluny: quan, en aquella plaça humida de Manresa, la columna de tropa formava davant e's camions requisats, a punt d'empendre la marxa cap al diguem-ne «teatre de la guerra». Deien si els ponts eren minats amb dinamita; els soldats tenien ordre d'ajupir-se al primer dispar els qui anessin al mig dels bancs, i de respondre els de les finestretes amb descàrregues espesses i immediates. Quant als insurgents, eren centenars; tenien armes curtes i llargues preses al sometent de la rodalia, ultra les pròpies; disposaven de mant polvorí amb tones de dinamita; formaven comitès revolucionaris, hissaven banderes vermelles i negres a nombrosos Ajuntaments, assaltaven botigues, feien presoners, escampaven proclames incitadors de mil excessos...

Aquell primer dia — dijous — només dos reporters eren a Manresa de bona hora: el senyor i amic A. Navarro Sedó, d'El Matí, i aquest cronista. Cadascun pel seu cantó, tots dos vam perdre una hora ben llarga d'una manera inefable: no trobàvem ningú ni a casa seva, ni a les redaccions dels periòdics locals, ni a les entitats polítiques. Ningú no sabia explicar-nos ben bé què passava. I, en el silenci dels carrers deserts — només hi havia grups al passeig de Pere III i al Born —, la silueta retallada dels soldats que guardaven l'estació o la central telefònica semblava cridar el mal temps.

Durant aquell passeig, els grups eren espessos, com olivos. La claror inusitada de la central telefònica feria els ulls sense il·luminar el carrer. Tot era dens; les mirades sorrides i les paraules en veu baixa. Hi havia com una argüna difusa. A un cert moment, l'únic transeüent que no portava gorra al passeig de Pere III era jo. No passava res, però en aquell ambient hom hauria cregut qualsevol notícia. Era com l'angoixa latent de la gran ciutat durant la vaga de setembre, però més intensa, perquè era condensada en més poques passes.

«Sindicatos Obreros afectos a la C. N. T.» al capdavant de l'avinguda. Té, oberts, no els han clausurat encara. Bonum signum. Hi ha llum, gent al cafè, calma. Veïem què diuen aquests. Són els més indicats per saber per què fan la vaga.

Demano al mossò del taulell per un dirigent. Sóc periodista, veieu? Les mirades dels homes del cafè convergeixen, malfades. Espero. Al cap de cinc minuts en tan passar a dintre, a una sala que hi ha a la rebotiga, al revolt d'una escala de fusta.

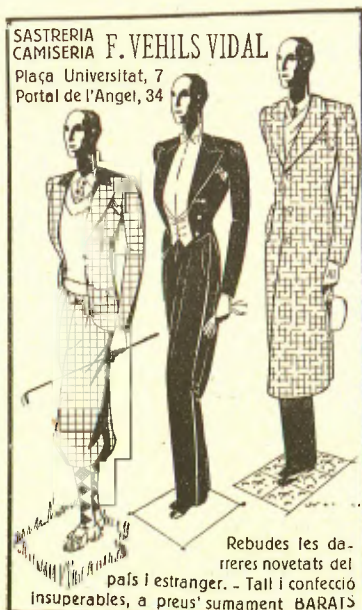
—Vinc per saber què passa. Com ha anat això? Per què feu la vaga?

Hi ha quatre homes ensopeïts, una taula rònega, una màquina d'escriure. De moment ningú no respon a les meves preguntes. Hi ha una imperceptible pausa allargassada. De cop, un d'aquells homes, alt, ros, comença una explicació no gaire lligada (si l'exploació, si la vaga tèxtil, que afectaria parents de minaires, etc.), i s'interromp:

—Oï que tu has estat a la Model?

—Sí, però no et recordo (era veritat). Quin any hi vas ésser?

—1927. (No sé per què m'explica que hi va venir.)

Rebudes les darreres novetats del país i estranger. — Tall i conecció insuperables, a preus sumament BARATIS

L'APERITIV

Barbes. — M'acaben de dir que els frares caputxins es treuen la barba; és més fort encara, que la majoria d'aquests religiosos ja van completament rasurats. Jo no sé si acabar-m'ho de creure. No sé si la persona que m'ho ha dit ha intentat aixecar-me la camisa. Però aquesta notícia és fàcil de comprovar, i si resulta certa, jo manifeste des d'ara el meu disgust.

Els frares caputxins eren les persones que duïen un uniforme més anacrònic. Anacrònic sense atenuants, sense concessions de cap mena. Llur roba interior obeïa a totes les lleis indumentàries del segle tretzè. No admetien ni elàstics, ni lligacames, ni pantalons, ni camises amb fríolera ni sense. El caputxi anava vestit de cap a peu com un frare de debò i sense trampa. Llur barba i llur serrellat al cap els transportaven a l'època del Giotto i de Cimabue. A mi confesso que em fan una impressió terrible les pintures dels italians anomenats primitius. Es sens dubte la pintura que m'agrada més, la que trobo més realista, més objectiva, més intencionada, sense preocupacions mortals ni literàries. El món que pintava el Giotto, o l'Orcagna o el Gozzoli, era un món de perdiguers esmolats, de gent de bona mandibula, de frares portentsos, de prínceps pocavergonyes i botxins sense segona intenció. Un món de carrerons estrets de cases de pedra picada i d'ànimes fàrcides de pollastres rostits. Aquest món que ha quedat tan viu en les pintures italianes, ens sembla però una societat produïda per un il·lusionista si la comparem amb la nostra societat. Ens fa l'efecte que allò tan intel·ligent, tan cafre i tan biològic és una cosa que no ha existit mai, veient que els homes d'avui dia hem inventat les camiseríes, els bidets i la calefacció central. El nostre món comparat amb aquell fa un cert tuf d'artifici i de manca d'humanitat. L'única cosa que a mi em feia creure en l'existència real dintre de la història dels fets d'aquest món de les pintures italianes, eren els frares caputxins i llur subtil 'tossuderia a usar uns vestits i uns barbes tan fora del temps.

Quan jo vivia a Sarrià, veia passar davant de casa dos frares novits, tot just sortits de l'adolescència, amb aquelles sandàlies grandasses, amb el serrell del cap exactament igual que el de les estampetes de sant Antoni, i amb unes barbes a claps a claps, d'un color d'ordi torrat posades a galta i galta com dues ales de cogollada. Veient aquells dos frares en mig dels clàxons i dels gossos artificials, se m'acudí amb tot el seu realisme aquells famosos versos del Dant que diuen: «*Taciti, soli e senza compagnia — andavam l'un dinanzi, l'altro dopo — comme i frati minor vanno per via.*» És a dir que aquells dos frares amb els pèls de la barba i l'hàbit escandalosament anacrònic tenien la gràcia de fer viva davant dels ulls la meravellosa *terzina* dantesca.

Ara els caputxins es treuen la barba i tot això se n'anirà a rodar. Jo he evocat moltes vegades en els meus escrits, de vegades per fer una imatge, de vegades per fer una comparació, la barba del P. Miquel d'Esplugues; jo sé que ell no se n'ofèn gens i fins li fa una certa gràcia i així pot constatar que jo recordo la seva amistat. Ara, si el pare Miquel es rasura, la imatge emigrarà per sempre més de la meua ploma. En els convents de caputxins hi entraran les *gilletes* i totes aquestes peces mecàniques i monstruoses que serveixen per fer sortir talls i grans a la cara.

Els caputxins sortiran de llur beatitud medieval per entrar en aquest infern de les irritacions cutànies que patim els que ens hem d'afaitar cada dia. Amb la mecànica impura, entraran els productes impurs, a base de cremes i vaselines, amb etiquetes escandalosament americanes, de les quals els frares caputxins ignoraven l'existència. Algun prior una mica *mondain* tindrà una Rolls de propietat d'aquelles que van dintre un estoig de pell de porc i fan un efecte d'aparell de tortura.

L'inconvenient més fort d'aquesta gran esquilada de pèls venerables, és que les barbes dels caputxins eren les úniques pròpiament dignes, les úniques que no resultaven gens pornogràfiques. Ja sé que alguns digníssims senyors amics meus, com el senyor Rahola, com el senyor Bernis, com el vescomte de Güell, protestaran que jo digui això de la pornografia de les barbes, perquè, és clar, ells la duen de tota la vida i la defensen a peu i a cavall amb les més bones intencions. Però aquests senyors que s'entesten a mantenir la barba en un país com el nostre, s'han de fer càrrec que aquest exuberant ornamant pilós penjat a les galtes, a nosaltres ens fa pensar en uns colls molt forts i molt alts, en uns barrets que no es fiquen al cap, en unes americanes molt llargues i molt tancades, en unes sabates en punta i en unes carreses de cavalls plenes de cosmètic i de clavells esbravats. I de tota aquesta època l'única cosa que en resta d'un picant absolut i transcendental, l'única cosa que té un grotesc i un tràgic de debò, són les postals pornogràfiques, amb uns actors de barba i bigoti i unes actrius grasses, desmaiades i torturades per les cotilles.

En canvi, la barba salvatge i fluvial dels caputxins havia superat tota mena de record picant, a força d'ésser anacrònica, a força d'entroncar-se amb tots els esgarips místics i les bretolades grasses i abundants de les històries de Boccaccio. I per això les barbes d'aquests bons senyors tonien tot l'heroisme i tota la protesta d'un insult medieval i rupestre, i per això la mort d'aquestes barbes és una calamitat pels que intentem tenir del món una concepció una mica poètica.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa del'Ardiaca", totes els dies feiners de 9'30 a 1'30.

GRANIER-BARRERA

AL MARGE DE LA DISSOLUCIÓ DE LA S. J.

Una visita a Gandia

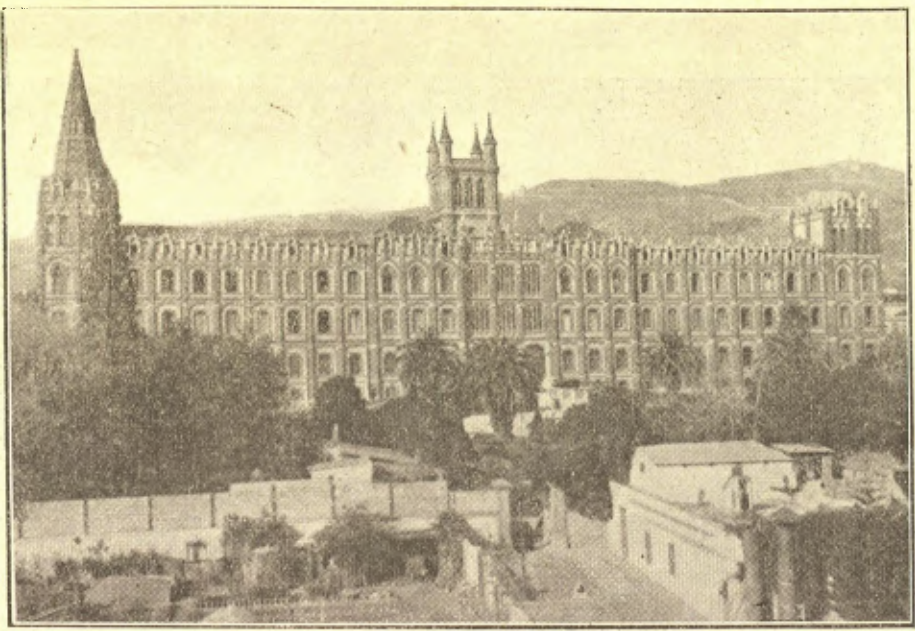
Ens trobàvem a Gandia, el port de l'horta valenciana. Malgrat la ciutat sigui petita, les ordres religioses hi són nombroses. Escolapis, jesuïtes, carmelites, ursulines, clarisses... Al costat de les botigues atapeïdes i violades, s'alcen les parets austeres dels convents. I en caure la tarda, quan minva la remor de mercat — botzines d'autòmibus i esgarips d'animals —, el cel de Gandia dringa de campanetes.

Al llarg del riu Júcar, s'estenen les façanes del Palau dels Borja, la família que donà tants noms il·lustres a la religió, a les armes i a la noblesa. L'imposant casal, que la Companyia de Jesús ha dedicat fins ara

zema de gotes de sang havien saltat del seu cos per anar-se a estampar en les parets. I al cap de quatre cents anys les gotes encara eren allí, tornades de color canyella, però intactes gràcies a la diligència de la Companyia de Jesús que les preserva sota vidre. Naturalment, aquestes gotes de sang i aquesta cambra en forma de taüt, davant la imaginació popular, són l'esquelet espiritual, la justificació de tota l'organització jesuítica, prepotent i dominadora.

* * *

Hores més tard de la visita al Palau dels Borja, entràvem a l'església parroquial de

El Collegi Màxim de Sarrià, amb la seva torre inacabada

a Noviciat de l'Ordre, és un lloc de visita obligat pels curiosos.

Es la nostra visita al Palau ens pilotà un lloc aragonès, de cara ferrenya i vasta en la qual no era pas present ni el més lleu reflex d'aquella intel·ligència que hom acorda als jesuïtes en bloc. Les informacions del lloc foren sumàrrimes, però suplides per un rosari de lamentacions sobre 'a indigència de la casa, la poca ajuda que els adinerats els prestaven i la lentitud amb què per aquestes causes es veien obligats a portar les obres de restauració.

Realment, una part important del Palau dels Borja demana a crits no la seva restauració immediata, sinó la seva consolidació. Però, ai!, la part que ha estat ja objecte de les atencions dels jesuïtes, és un *bric-à-brac* en el qual les peces de valor arqueològic naufraguen en mig de donatius vulgars, objectes colonials, etc.!

Travessàrem la Galeria Daurada, restauració Renaixement feta en el segle XVII, que és potser allò que hi ha en el palau d'un efecte més teatral, i penetràrem en les cambres destinades a perpetuar i a glorificar la memòria de Sant Francesc de Borja, l'antic propietari de la casa que cap allà la meitat del 1500 arribà a Vicari general de la Companyia de Jesús.

El nostre acompanyant adoptà un to de veu unguí, amb el qual ens indicava les relíquies del sant. Devocionaris, manuscrits, la ploma, un petit crucifix... En els objectes esgrogueïts desotla les vitrines, els nostres ulls cercaven el rastre i el contacte d'aquell Borja que als quaranta anys, cansat del món i dels seus plers, estudià teologia amb una embranzida tan singular que el portà als llocs més elevats de la jerarquia jesuítica.

En un recó d'una estança mal il·luminada admiràrem la mascareta del sant. Uns trets finíssims i esmolats dibuixen un perfil sever. Cara emmotllada per l'ascetisme, a còpia de vetlles i dejunis. Rostre que ha deshumanitzat un implacable entrenament en la captació del més enllà.

Embrancats en l'itinerari místic, penetràrem en el recambró que havia estat lloc d'oració del sant. Habitació singularíssima, construïda en forma de taüt i en la qual la llum entrava només que per una espitllera! Per si l'escenografia no era suficient a impressionar, el nostre guia cuità a ferros adonar d'unes taques de sang damunt les pintures grosseres de passos del Calvari que recobrien les parets, i damunt del cristall gruixut de l'espitllera.

Francesc de Borja, en aquest recambró, es deixuplinava fins extenuar-se. Mitja dot-

Sant Josep, en la mateixa ciutat de Gandia.

Els temples valencians, la majoria d'un renaixement adotzenat, ara ressusciten de la grisor gràcies a una decoració banal i llampant, aconseguida amb una enorme dosi de purpurina. S'ha establert una competència entre pobles veïns, a veure quin serà aquell que posseirà una església més sump-tuosa.

La parròquia per nosaltres visitada era un notable espécimen d'aquesta pruija. És una apoteosi de *Pastorets*; un deliri de blau cel i de rosat i un devessall d'or i de porpra. Un vicari eixerit ens acompanyava pel temple i ens anava recitant les quantitats pagades als decoradors.

Arribàrem davant l'altar de la Verge dels Desemparats. La imatge destacava sobre un fons pintat de lliris i estava voltada d'un nimbe resplendent obtingut amb una enginyosa disposició elèctrica. L'admiració d'unes dames i d'unes senyoretes que venien amb nosaltres rebentà davant d'aquest altar.

—Totes les esglésies haurien d'ésser així!

—I que és bonic!

—Així dona gust oir missa!

—Llavors el vicari ens contà l'alegria amb què els feligresos havien acollit la restauració del temple. Per celebrar-ho, havia tingut lloc una missa de comunió general, en la qual havia oficiat el bisbe; hom va contractar una famosa orquestra. Hi acudí tanta gent que es veieren obligats a habilitar el pati de l'església per a encabir-hi fidels.

El bon vicari, corejat per les dames, semblava talment que comentés un espectacle mundà. Cap al·lusió a la missió espiritual del temple; llum, música, un excel·lent predicador... Nosaltres ens atrevírem a dir una plaserteria:

—Per a costejar les obres, podrien intentar fer pagar entrada...

El clerge no s'ho prengué pas a irreverència. Ho comentà graciosament i ens pregué que volguéssim pujar al cor a veure l'orgue.

* * *

Vetací com en poques hores de diferència i a pocs metres de distància tocàrem els dos pols d'una mateixa religió. La devoció popular, optimista i vessant de vida, i la pietat mística i deshumanitzada de la Companyia de Jesús. Cara i creu.

Potser en aquests dies de prova per a la Companyia, la mascareta del sant jesuïta s'hagi contret dolorosament en la penombra del Palau dels Borja. I qui sap si la Verge de la parròquia daurada somriu com mai, dintre el nimbe de claror elèctrica.

ANDREU A. ARTIS

Mirant a fora

Per 15 francs

Ludwig Bauer, el terrible autor de La guerra és per demà, llibre que acaba d'ésser publicat en francès, es troba actualment a París, en situació d'home de moda, invitat a tot arreu. Al capdavant, no és un dels plaers més deliciosos dels civilitzats el de sentir l'esgarripança del contacte dels que preduen la ruïna de la civilització?

Sembla, però, que Bauer es comporta com un home de món i no pas com un profeta de mal averany. En una reunió, una dama que es planyia que la segona part del llibre esmentat, la part constructiva, no fos tan brillant i forta com la primera, que és la part crítica, Bauer respongué, somrient amb modestia:

—Què voleu fer-hi! No es pot pas construir una cosa molt sòlida per quinze francs.

La vocació

Algú consultava Bernard Shaw:

—Tinc un fill — li deia — extremadament ben dotat, i no sé per què es decantarà, per la pintura o per la literatura. Què m'aconsellariu?

—La literatura — respongué l'humorista irlandès sense vacillar —. El paper no és tan car com la tela.

La diferència

Mr. Brown és un americà cent per cent, encara que faci temps que visqui a Europa.

—Ja ho fan bé, els comerciants europeus — deia —. Però, en tots els anys que ja que estic a Europa, encara no n'he trobat cap que fos tan empenedor com els homes de negocis americans.

—Pot molt ben ser, Mr. Brown — respon el seu interlocutor —. La policia europea és molt diferent de l'americana.

El nou teatre

S'acabava de fundar un nou teatre. Un de més. S'havien repartit sense mirar prim les localitats gratuïtes, i així i tot la sala no s'acabava d'omplir, el dia de la inauguració.

El primer acte acabà en mig d'un silenci angunós. Després del segon, l'atmosfera s'ajeuixugava sobre tots els espectadors; sortí d'algun xiulet que ho animava. En aquest moment, un espectador diu a l'orella del seu veí:

—Anem-nos-en sense esperar que s'acabi. Si no, tot el que tenim al guarda-roba cometrà com actiu en la suspensió de pagaments!

El nou mot italià

Itàlia ha declarat la guerra a les paraules estrangeres que s'han esmunyit en el seu idioma. Si es diu que Victor Hugo i el romanticisme posaren el bonet frigi al diccionari francès, Mussolini i els feixistes volen fer dur camisa negra a l'Itàlia.

Sembla que la darrera victòria lingüística ha estat sobre la paraula chauffeur, per escriure-la en el seu idioma original. La Confederació de Sindicats feixistes dels Transports i de la Navegació interior es sentia ofesa per aquella paraula francesa. Ara la reemplacen per autista.

El Corriere della Sera s'enterneix i espera que seran expulsats i tots els altres paràsis de l'idioma creat pel geni de Dante, i s'embala feixísticament. L'article porta aquest títol: Parlare all'italiana.

Fora que en autista no s'hi veu l'italià per res, sinó el grec...

Avis als filatelistes

The Sunday Times, de Londres, publica els records d'Hugo Gorlitz, que fou el primer empresari de Pederevski i de Kubelik, i al qual la reina Victòria d'Anglaterra confia l'organització de les recepcions a la cort.

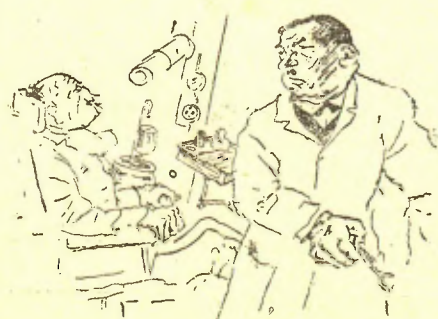
Gorlitz s'assemblava extraordinàriament a Eduard VII, llavors príncep de Galles, i aquesta semblança féu algun servei a aquest.

Per exemple, quan calgué fer els segells de correus amb l'efigie del rei. Gorlitz ho explica: «L'escultor Emile Fuchs, que ja havia fet uns quants medallons de la reina Victòria, fou l'encarregat de dibuixar els nous segells, amb tota urgència. Com que Fuchs, Pederevski i jo érem a Suïssa, vaig servir de model en comptes del rei Eduard. Fuchs rebé 50 guinees per aquesta feina, de les quals me'n donà 10 a mi. Arribà a Anglaterra amb el seu dibuixos i el rei estigué encantat de no haver de posar sinó deu minuts per retocar detallets.»

Historieta irlandesa

Un irlandès visita un museu d'història natural. S'atura, bocabadat, davant un peix dissecat de més de dos metres de llarg, i exclama:

—El que ha pescat aquest peix és un solenne mentider!

—Deu pessetes per arrencar un queixal? Jo he de treballar mig dia per guanyar deu pessetes!

—Si vol, estaré mig dia per arrencar-li el queixal.

(Nebelspalter, Zurich)

DISSET ANYS DE TASCA

La Banda Municipal

Tots aquells que, fent memòria, ja podem evocar escenes de darreries de segle, és possible que ens passi per l'enteniment el record de certes estones de nyonya al Passeig de Gràcia, il·luminades pel sol del migdia. Eren estones de mortal immobilitat, en què us sentíeu ofegats entre un gruix de senyors i senyores qui-sap-lo alts i imposants de gravetat. I mentre la mà us cremava dins la gran mà renyadora que temia que us perdessiu, veieu que, prop d'aquelles senyores enravenades dins les sedes guarnides amb calligrafies d'atabeja funerària, els senyors, amb barbata i barret fort de color de ca-

i una evocació de Ravcl, quan li arribés l'hora d'assistir als grans concerts a porta tancada. A més, i per sobre de tot, li interessava crear un organisme musical que fes honor a Catalunya a ulls de tot el món.

Per tal de realitzar el seu projecte, necessitava una absoluta llibertat d'acció: destruir la dependència a què estava subjecta la Banda amb l'Escola Municipal; tasca dificultosíssima, puix que el sentiment d'aquella dependència era profundament arrelat i tingut com la cosa més natural d'aquest món. Però tard o d'hora, malgrat les protestes dels interessats i d'aquells que no en-

Un assaig al Palau de Belles Arts

nyella, de sobte aplaudien els esgarips d'algun clarinet invisible i els braços gairebé subterrànies d'un trombó feréstec.

Vosaltres bé us preguntàveu què podien fer aquells senyors i senyores davant el palau dels Marçet (el de la porta eternament closa), quan millor e's hauria provat de pendre el sol, passejant i veure passar les carretelles xarolades, amb cascavell fulgent, lacai amb patilles i una dama molt ben relinada als coixins, vestida com una papequina de confits i que dedicava un esguard disciplinat al rètol del Teatre Granvia, en què era anunciada una òpera amb lletres de gas que de vespre tremolaven de fred.

A continuació dels aplaudiments, de vegades entreveïeu, per una escaleta de braços i cames, les reverències d'un cavaller amb lentes d'ametlla i uniformat com un bomber de sainet. Era el mestre Sadurní, director de la Banda Municipal, agraïnt els aplaudiments de la distingida concurrència que havia fruit les gràcies d'un programa confeccionat sota el següent patró:

Un soir au château Gaillard. . . Sellenich
Adolfo y Clara. Dalayrac
Un día de verano en Noruega
(Fantasia) Wilmers
Fière allure (Paso doble). Senéc
Julieta y Romeo (Mosaico). Gounod

Cal dir que la pausa d'una composició a l'altra durava de deu a quinze minuts, cosa que acabava de donar al pseudo-concert aquell regust d'afegit complimentari a la passejada dominical, entre les barretades dels cavallers i els petits somriures de les dames. Figureu-vos la cara que haurien posat si algú els hagués predit que arribaria temps en què els concerts de la Banda Municipal aconseguirien un caràcter de manifestació artística absolutament seriosa i que serien escoltats per una generació vinguda de tots els recons i reconets de Barcelona: públic heterogeni, però amatent i fins devot, per al qual l'actuació de la Banda no fóra un mer esplai dels dies de festa, sinó que serviria d'element de cultura ciutadana.

Res no podia fer preveure la seva esplendor actual. Només cal recordar la misèria d'aquella Banda rudimentària d'ara fa prop d'un segle, que comptava amb una dotzena de músics famolencs. Però l'any 1888, sota la direcció del mestre Rodoreda, la Banda Municipal ja era un organisme ben disciplinat i d'un incipient bon gust. Fins guanyava el primer premi al Concurs Nacional de Bandes, amb motiu de l'Exposició, per bé que amb un repertori més pintoresc que no musical.

Posteriorment a aquella data, el ben guanyat renom de la Banda minvava, malgrat els esforços del mestre Sadurní, lluitant contra la indigència de l'Ajuntament, les rivalitats entre els mateixos individus de l'organisme i la indiferència del públic. Mai no pogué superar-se: no ultrapassà la categoria de complement obligat a les festes majors de barriada, a les processons i als enterraments de luxe, junt amb els dos rengles d'asilades de la Casa de Caritat afligides d'oftalmia i dels minyons de l'Asil Naval disfressats de mariner.

Tot això fins l'any 1910, data de la mort del mestre Sadurní. Del 10 al 15, fou un període de vacillacions i pugna entre els elements veritablement interessats per la música, els quals volien dur a Lamote de Grignon al lloc d'honor de Cap-mestre, i l'oposició d'altres elements, intrigants, suspects. Després d'una lluita sorda i de mal aclarir, triomfà el criteri dels que volien un director autèntic. El mestre Lamote s'encarregà definitivament de la direcció de la Banda Municipal, que en aquella època era integrada per cinquanta cinc components.

Durant els anys de la seva iniciació musical, el mestre Lamote ja havia anat madurant un projecte d'estructuració moderna per a la Banda: alliberar-la d'aquell estigma, de luxe moderat per a entreteniment dels ocis dels pacífics ciutadans de Barcelona. Així que li'n fou encomanada la direcció, s'encarà amb la responsabilitat de dur a terme el seu propòsit de sempre: fer que el poble comptés amb un instrument d'orientació de la màxima eficàcia, que li permetés adonar-se de les diferències d'essència i de forma entre una ària de Bach

tenien les intencions del recent director, la Banda va poder alliberar-se de tuteles: el mestre Lamote va veure arribada l'hora de treballar a gust: fer el que volgués, com devien dir els repatanis.

Com a punt inicial, empenregué la reorganització de la Banda, depuració laboriosa que durà quatre anys. En 1919 la reforma havia estat total i despietada.

Naturalment que l'actitud intolerant, inquisitorial, del director no havia de plaure a tothom. Una part de públic, amb les orelles avesades als antics bruels més o menys filharmònics, es queixà que, al cap de tantes reformes, despeses i lluites, la Banda no sonava prou fort: que abans es feia sentir de més lluny.

Però aviat s'apuntà els primers èxits; el públic avisat, distret, que en altres èpoques es mig aturava uns quants minuts a sentir la música, tot d'una restà palplantat un parell d'hores escoltant, a la primera amb curiositat, després amb atenció i actualment amb fervor. Tots hem vist que allí on actua la Banda, la gent hi acut en munió. Els insignificants concerts matinals foren substituïts per autèntics concerts a la Plaça de Catalunya, més tard a la Plaça del Rei, els dijous a la nit els estius; els matins del diumenge a l'hivern, on, del 1920 al 1928, el públic ha escoltat amb el màxim recolliment cent cinquanta vuit concerts de la més alta musicalitat, d'una perfecció tècnica progressiva que ha estat i és l'admiració dels artistes que els ha escaigut d'ésser a Barcelona. Strauss, Pau Casals, Turina, en festes memorables, hi han dirigit, amb caràcter d'homenatge, l'execució de les pròpies obres. Fins el director de la Banda de la Guàrdia Republicana de París, no pogué estar-se de dir, bo i abraçant el mestre Lamote. «He de confessar-vos, volgut mestre, que això només ho pot fer vosaltres i nosaltres!»

La conseqüència de l'entusiasme que desvetllà a Strauss l'actuació de la Banda barcelonina, fou el convit per assistir a l'Exposició Internacional de Música, a Frankfurt, en 1927, i participar-hi amb diversos concerts. A Lió, Frankfurt, Bad-Neuheim, Wiesbaden, Stuttgart, obtingué èxits triomfals. Dotze anys de treballar intensament no s'havien esmerçat en va.

Arreconat el vell repertori indigest, al dia d'avui compta amb tres centes vint-i-sis obres, cent cinquanta de les quals han estat instrumentades per a banda per l'actual director; pacientíssima tasca, gairebé ignorada de tothom, puix que si bé tots percebem les similituds d'una obra, tal com fou creada pel compositor, amb la seva realització per a instruments de vent, en canvi no ens adonem del que significa tal realització: el fet d'anar-hi destilant les modulacions, els matisos d'una orquestra completa: el teixit de la corda; prodigis de tècnica que l'instrumentista ha d'enginyar-se per poder trobar l'equilibri i la fusió dels sons: la netedat de la perspectiva musical, per a l'obtenció dels quals no hi ha cap tècnica fixada.

Aquesta és l'obra més considerable, per bé que aparentment obscura, del mestre Lamote. I no acaben pas aquí els seus propòsits. Ell creu que ja fóra hora d'empendre un viatge de divulgació per Europa, per tal com no és fàcil de trobar onlloc un organisme semblant que se li pugui comparar. A més, actualment treballa en la preparació de la Novena amb cors; en el pròleg dels Pireneus, de Pedrell; en el poema La Nit de Nadal, del mateix mestre Lamote, amb la intenció de fer-ne una audició anual, la vigília d'aquella diada. I com a punt culminant, les audicions dels grans oratoris: El Rei David d'Honneger: i el Psalm 47 de Florent Schmitt.

Les dificultats inicials, la pugna contra la incomprensió, han tingut un coronament feliç, per sort de Barcelona i honor del cap-mestre propulsor de la iniciativa.

MIGUEL LLOR

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

LES ESTRENES

Aquesta setmana

La forma com s'ha fet la propaganda i les circumstàncies que acompanyen la presentació de *Maternitat*, ens obliguen a considerar aquest film amb atenció. Ens mou sobretot el desig de deixar clarament establert — la tasca és senzillíssima — que es tracta de una obra extraordinàriament barroera i que si alguna cosa demostra és, com han remarcat moltes persones, precisament

nal i la salubritat i pericia de les clíniques oficials. Conclusió del film soviètic: legítimament l'avort i la mortalitat minvarà fins a la seva mínima expressió. El film de Tissé, *Maternitat*, es mou dins una mentalitat que no pot conduir sinó a la mateixa conclusió que el film soviètic. Però, i això és el més important, tota dona intel·ligent replicarà davant del film:

«Xicotes ruboroses»

el contrari del que pretén demostrar!

El film debuta amb unes estadístiques de la mortalitat, creixent en tots els països civilitzats, de les dones que recorren a l'avort. Tot al llarg del film veiem la causa d'això. L'avortament essent un acte il·legal, és realitzat sempre clandestinament i per gent inepta. Tot el film va dient: No us feu avortar, que és això un pas dolorós, on podeu deixar la vida o perdre-la la salut! És amb aquesta mentalitat que el film ha estat pensat. Argument moral contra l'avort, no en trobareu ni un en tot el film. Què queda d'aquesta argumentació el dia que la ciència anul·li aquells perills? Però què diem!, la majoria d'ells resulten de la forma il·legal en què es realitza l'operació. És així que els soviets tenen un film a favor de l'avort, que, el mateix que Fissé en el seu deplorable film, insisteix a marcar el contrast entre la brutícia i la ineptitud de les llevadores dedicades a aquest negoci crim-

Demostreu-me més que està mal fet i no tant que és perillós. Hi ha tantes coses arriscades que són morals! Sortosament, els motius que en un trànsit tan angiosos assisteixen a la dona forta, són infinament més subtils del que semblen endevinar els realitzadors del film, els quals es valen d'una argumentació més aviat immoral, ja que parlen en un llenguatge circumstancial, inacceptable tractant-se de problemes tan seriosos i es valen de l'espectre de la por per aconseguir el que es proposen, descuidant els factors morals.

Els que han vist el film saben que no exagerem. Hi ha en el curs de l'obra detalls puerils i extraordinàriament comprometedors; però el més xocant és el final.

Hem dit que el film està construït a base de dues sèries paral·leles d'imatges. Les que es refereixen a l'avort són contraposades a les que es refereixen al part natural. El prefaci del film ens fa veure les circumstàncies que induïen la dona a fer-se avortar: seducció i misèria. Mancades de coratge moral per fer front a la situació creada per la vinguda del fill, indesitjable, una vergonya social en el segon cas, la dona recorre a l'avort. El film posa el problema i escamoteja la solució, cosa que ja per si és una imprudència. A tanta angioxa no oposa sinó el final, destinat a celebrar les joies de la maternitat.

Les imatges que es refereixen al part arriben a llur terme. La jove mare, restablerta, deixa la clínica, d'on se'n duu el seu menut; ah!, a la porta de l'establiment benèfic troba el seu marit jove i ben endegat que l'espera.

Heus ací un final xocant de debò. Deslligat absolutament del film, on el drama neix precisament de l'absència de les circumstàncies presents en aquest darrer cas. A més, inoportú per aquelles dones que no voldrien altra cosa que això, per no pensar ni remotament en l'avort. En un film que vol ésser sincer, celebrar les joies de la maternitat en el si d'un matrimoni normal, no és ja simplificar el problema, és pitjor, és no voler-lo veure. És a dir, que primer el film vol fer por, i després no és capaç de parlar bé de la maternitat més que en el cas normal, on el problema de l'avort no pot existir. Les pràctiques anticoncepcionistes dins el matrimoni no fan l'objecte de cap al·lusió en el curs del film. Ens en fem càrrec. Amb el criteri d'higiene i de seguretat personal que informa la moral del film, no sé quina actitud podrien adoptar els autors enfront d'elles. Molt és de tèmer que el dret a la vida (subtítol de la pel·lícula), el dret del nen a néixer comenci molt tard, en el criteri dels que puguin identificar-se amb aquest film!

No podem parlar, per manca d'espai, de les altres estrenes. Hi ha *Llavor*, que posa el problema dels fills i el dilema entre una vocació artística i els deures familiars; la versió sonora de *Ben-Hur*, una comèdia xistosa de Ch. Chasse i també un film d'Harry Beaumont amb Joan Crawford, *Xicotes ruboroses*. Un film amb moltes escenes de farciment, amb un final massa convencional, però que tot i això és veu amb gust, perquè està ben realitzat, i al costat de Joan Crawford, realment esplèndida com a dona i com a actriu, hi ha Anita Page i Dorothy Sebastian, que és com dir el millor trio femení de la Metro.

J. PALAU

PANORAMA

Clive Brook i els nous galans

Clive Brook publica a una revista francesa unes notes sobre els homes que les dones prefereixen. Clive Brook pot ésser considerat com un dels tipus més nous de galant cinematogràfic. No massa jove, noble de gest, autoritari d'ulls, amb una faç intel·ligent, aquest tipus d'home podria presentar-se com una reacció contra l'arquetip masculí que, en la figura de Maurice Chevalier, s'han bastit moltes dones d'avui. És a dir, tot a l'inversa. L'home equivocat, de gest canaille, populatxer, ple de ganyotes i de dubtosa reputació. Aquest és un idol freqüent, freqüentíssim entre persones de la millor societat. Clive Brook, com Lew Cody, com Lewis Stone, com Gary Cooper, ens presenta un tipus nou; atlètic, sense que s'esvaeixi la seva harmònica finor convertint-se en un forçut de circ; seriós, autoritari. «El meu destí, diu Clive Brook, fou d'encarnar rols plens de dignitat i de distinció amb exclusió dels papers de vil·lains». Aquest tipus nou de galant defuig, al revés del tipus que representa Chevalier, l'exteriorització excessiva del que passa en el seu esperit. La impertorbabilitat forma una de les característiques essencials del tipus; la maduresa vital; l'absència de tota exageració gesticular. Però la fixació de tot el que passa en un gest mínim ple d'expressió. «Aquest home, diu Clive Brook, és més capaç que l'altre d'encamar-se; per això és maliciós i amaga el seu gest massa sensible». Direm que aquesta mena de baró corre aquest risc sobretot davant del tipus de dona intel·ligent que ve substituint a la vamp, que està purament formada damunt d'un instint. Pensem en aquest nou tipus de dona, l'exemple més típic del qual ens el donaria segurament una *partenaire* de Clive Brook: Evelyn Brent.

L'evasió vers el cinema

La notícia es repeteix moltes vegades. Aquell actor de teatre s'ha passat al cinema. I aquell home que feia comèdies. I el saltari tal; i el boxador Equis. De tots els extrems socials i artístics el cinema estira la seva porció. El nombre de proves reeixides és molt; la temptació, però, segueix viva.

Rebem, ara, notícies contradictòries del primer film de Jean Cocteau, que ha estat, segons qui la dona, un èxit rotund o un fracàs dolorós. Cocteau és un evadit de la literatura. Com Dalí és un seduit pel cinema, provenint d'un altre camp plàstic. Ara hom parla que Derain, el pintor que controla una gran part de l'actualitat europea, ha escrit, com Dalí, el *scenari* d'un film, la realització del qual serà compartida amb Jean Renoir. Derain ha declarat que vol fer un film de retorn a les coses naturals. Això planteja una colla de problemes molt interessants que caldrà resoldre un dia.

EXISTEIX
Cheri-Bibi
O ÉS UN SOMNI?

NOCHES
DE
VIENA

El més bell poema musical
portat a la pantalla,
per

Vivian Segal
Alexander Gray

PRODUCCIÓ
WARNER BROS

CADA DIA AL CINEMA

Urquinaona

GEOGRAFIA DELS FILMS

Cinema rus

De films soviètics n'hem pogut veure ja un bon grapat. De bons i de dolents, d'antics i de moderns. A Barcelona n'han passat catorze. Potser algú trobarà que n'hi posem algun de massa. Ens explicarem. Primer comptem.

El poble del pecat (pròpiament *Les dones de Riazan*, poble proper a Moscou), d'Olga Preobraienskaia (Olga Preobraienskaia pro-

sitat fent gesticular energumènicament als actors; un greu error en cinema; el més que fa és fer-les més teatrals.

Polikuxka patia el mal que pateixen la majoria de pel·lícules russes: de donar una sensació d'enfarcit. Volen dir tantes de coses i els personatges són pobles sencers, que és difícil de no donar imatges d'amuntogaments a la bona de Déu, de persones

«Tempestat a l'Àsia»

cedeix del Teatre d'Art de Meyerhold i debutà en el cinema com a intèrpret, en l'època tsarista; realitzà, entre altres, el paper de Natatxa en el film *La guerra i la pau* — segons l'obra de Tolstoi — de Piotr Charidin, l'introduïdor del cinema a Rússia. *Tempestat a l'Àsia* o el *descendent de Genghis Kan* i *La Mare*, de Pudovkin els dos. (Pudovkin no és simplement un bon director de cinema, sinó un home de ciència i un artista. Estudià Ciències Naturals a la Universitat de Moscou. Milità com a pintor en un grup d'avanguardia. Els seus dos films primers foren: *El mecanisme del cervell*, sobre els treballs del professor Pavlov, i *El jugador d'escacs*, en el qual es mostrava el saber de Capablanca.) *El creuer Potemkin* i *Romança sentimental*, totes dues de S. M. Eisenstein. *Igenbú, el gran caçador*, de Bek Nasarov. *Ivan el Terrible*, de J. Taric. *Turksib*, de Victor Turin. *L'express blau*, de Trauberg. (Trauberg féu els primers films en col·laboració amb G. M. Kosintzev; els dos procedien de l'escola dita de l'actor excèntric.) Sumen nou.

Aquesta temporada han passat: *Artem*, de P. Petzov-Bitov. En el cinema Rosselló — on passaren *Ivan el Terrible* — han fet *Els Tàrtars*, de Txardinin. I darrerament hem pogut veure el gran film *La Terra*, de Dovjenko.

El total és de dotze, però és que falta comptar *Maternitat* (*El dret a la vida*), film sobre l'avortament, realitzat per Tisse a Ginebra; film patrocinat per la Societat de les Nacions. Està anunciada la seva estrena per avui, però ja s'ha projectat a la Generalitat. És molt desgraciat o mutilat. Hi ha informacions que diuen que *Maternitat* fou dirigida més o menys per S. M. Eisenstein. De totes maneres Tisse no és sinó l'operador que ajudà Eisenstein en el film *Vell i Nou* — titulada en principi: *La línia general* — i el que prengué les vistes de *Romança sentimental*.

I encara hem de tenir en compte el primer film soviètic que arribà a Barcelona, deu fer cosa d'uns vuit o nou anys. Fou *Polikuxka*, realitzat per Sanin, segons una obra de Tolstoi; d'aquesta obra n'existia una traducció al català publicada a les antigues edicions de *La Renaixença*; el títol que li van posar — *Un pobre diable* — i la grafia *Polikuxka*, entre altres coses, delataven com era traduïda directament del francès.

Polikuxka té bastanta importància en el cinema rus. Es creu que ella marca la virada de la producció soviètica; que en ella s'iniciaren les característiques que fan del cinema rus una cosa diferent de la resta.

Fou feta molt poc abans que es decretés la nacionalització de la indústria fotogràfica i cinematogràfica junt amb els seus comerços; quedant tot sota la dependència de la Comissaria d'Instrucció Pública per decret del 27 d'agost de 1919 firmat per Lenin des del Kremlin.

El film *Polikuxka*, malgrat ésser, doncs, fet cap a l'any 1919, l'època de més fred, fam i del més gran desgavell en la U. R. S. S. i encara del bloqueig dels països capitalistes, era més excel·lent que altres que foren produïts posteriorment com *Ivan el Terrible* i *Els Tàrtars*, que resulten unes coses molt desllorigades — en la segona, els tàrtars a penes si hi surten — i com volen persuadir, creuen que hi donen més inten-

i d'idees. Els films més moderns ja se'n surten més aïrosos—recordeu *L'express blau* — però en els més primitius, per exemple: *Polikuxka*, *Ivan el Terrible*, *Els Tàrtars*, *Artem*, etc., etc. — no se n'escapa tampoc gaire *El poble del pecat* —, aquella sensació d'atapeïment (el pol oposat del cinema americà), arriba a fatigar-nos. En jutjar els films russos, però, sempre hem de tenir en compte que — almenys fins ara — ens han arribat molt retardats.

Polikuxka representava una rampolina de poble a qui tothom menyspreava. Se li dona una ocasió de rehabilitar-se, encarregant-li un afer del qual ha de tornar amb una grossa quantitat. Tot el film és la lluita de les ganes de complir d'aquest home contra la seva poca cosa, el vici i sobretot la por que el robin. Després d'un viatge amb una formidable tensió nerviosa, quan és a prop del poble, li cauen els diners. Al poble, en veure que triga, en diuen les mil pestes, que augmenten en trobar que s'ha penjat. Més tard uns camperols troben els diners perduts. L'argument, com es veu, anava en línia recta i tenia una unitat, coses que no tenien ni *Ivan el Terrible*, ni *Els Tàrtars*, ni altres. A més, per l'argument, solament, ja es veu que el cinema no estava encara al servei de la propaganda política, social o econòmica.

Feia el paper complicat de *Polikuxka* l'actor del Teatre de Moscou: Moskvín, el qual feia un treball estil Jannings.

RODOLF LLORENS

Cheri-Bibi
Cheri-Bibi

COLISEUM

MARLENE
DIETRICH

UNA DONA

VICTOR MAC LAGLEN
UN SOLDAT

El deure els separa i l'amor
els atrau en una trama
profundament humana

FATALIDAD

Dirigida per STERNBERG

Es un film
PARAMOUNT

Cheri-Bibi
el veurà i no el
creurà

La més fonda i més
humana tragèdia
CARBÓ
(La tragèdia de la mina)

Selecció Filmófono

Distribuïda per
FEBRER I BLAY

cada dia al

CAPITOL

AVUI - TIVOLI - AVUI
EL RETORN TRIOMFAL DE
BEN-HUR (SONOR)
LA PEL·LÍCULA QUE PERDURÀ A TRAVÉS DEL TEMPS
Producció METRO - GOLDWYN - MAYER

EL TEATRE

UNA OBRA DE JULES ROMAINS

“Le roi masqué”

El diari parisenc *Comœdia*, a cada nova peça teatral d'alguna importància que s'ofereix al públic, té el costum de demanar al seu autor, alguns dies abans de l'estrena, i per publicar en les seves columnes, unes manifestacions sobre l'obra i les intencions que el movien en escriure-la.

Seguint aquesta habitud, anunciada que fou l'estrena de *Le Roi Masqué*, de Jules Romain, al teatre Pigalle, el damunt dit quotidià va sol·licitar de l'autor del *Donogoo Tonka* un article en el qual posés els seus lectors en antecedents sobre l'obra.

Jules Romain va respondre a *Comœdia* amb una curta lletra en la qual deia que, per bé que ell troba ben estimable aquest costum, i molt convenient en un grapat d'ocasions, com a ell mateix li ha estat demanat moltes vegades, en tractar-se de *Le Roi Masqué*, hi era totalment innecessària, car es tracta d'una obra ben senzilla, que no vol provar res, lliure de tota tendència i de tota premeditació.

Jo el que volia, en escriure aquesta peça —deia Romain—, era escapar-me d'un munt de preocupacions, i ho he aconseguit, arribant a deixar de pensar en allò que m'amoinava, tres o quatre hores cada dia. M'he explicat un petit conte, igual igual, en la seva manera de néixer i de descabellar-se, als somnis que feiem tot desperts quan érem nens, i que anaven durant setmanes enteres —bé us en recordeu— amb una curiosa barreja de precisió, de precisió exigent i tot, en els detalls, i d'irrealitat en allò que toca a la trama. Per tant, accepto de bon grat tots els retrets que hom em pugui fer sobre la inversemblança de l'aventura.

L'aventura que se'ns presenta en *Le Roi Masqué* n'és força d'inversemblant, en veritat, i el seu argument se'ns presenta, de moment, com un de tants arguments que d'igual manera podien servir per a una opereta vienes d'aquelles d'ara fa vint anys que, avui, per a un film sonor per a Maurice Chevalier i Jeanette MacDonald, però després es converteix en alguna cosa força diferent.

Es tracta d'un sobirà que s'avorreix, voltat dels seus cortesans, i al costat de la seva esposa, una reina exuta i autoritària, que maneja tota una colla de palatins en les mans dels quals està tota la política del reialme.

El rei somia l'amor i l'aventura en mig de la seva cort; una cort que, com és costum ben escaient en aquest gènere d'assumptes, és la d'un imaginari país balcànic, pel qual passeja les seves aigües l'encisador Danubi blau.

Aquest rei té un company de joventut amb el qual va estudiar a Oxford, Dillon, i un preceptor francès, Piechèvre, esbojarrat i divertit. Aquests dos i el ministre de policia són les úniques persones de la cort que li són completament addictes.

Al pobre rei la vida li és impossible. Si no canvia d'aires ja no podrà aguantar més. El seu amic Dillon i el preceptor Piechèvre, amb la complicitat del ministre, organitzen una expedició d'esbarjo a París; expedició que el ministre s'encarrega de fer veure a la cort que té per objecte uns estudis secrets sobre uns submergibles.

Arribats a París, la primera cosa que s'ha de procurar és cercar un entreteniment femení per al rei, car és per això que hom

ha fugit de casa. Hom el posa en relació amb una actriu famosa i amb gran experiència d'aquestes qüestions, però com que el rei guarda el seu incògnit d'una manera rigorosa, fracassa lamentablement. L'actriu dedica tota la seva atenció al preceptor, que es veu que li agrada força més.

Davant d'aquest fracàs, hom porta el rei al taller d'un pintor de moda, on concorren les dames del gran món. Li és presentada una comtessa, però a aquesta li plau

Jules Romain

més Dillon, i és a aquest que dirigeix els seus trets. El rei, davant d'aquests fracassos, reflexiona amargament sobre l'amor i la seva vanitat.

Amb tot això, la bona vida que han menat els tres companys ha eixugat la caixa comuna. El preceptor, que era el caixer, els fa saber que només els queden tres mil francs. La millor cosa a fer és partir-los i que cadascú tiri per allà on li sembli.

El rei, amb els seus mil francs a la butxaca, es deixa anar a l'atzar, que el porta a uns grans magatzems, on troba una bella dependenta, Marcela, de la qual s'enamora tot seguit. Ella s'adona ben aviat que aquell pretendent al qual tot just acabava de conèixer és una persona distingida. L'amor no tarda a néixer. A la sortida del magatzem, van a casa una tiradora de cartes per tal que els digui llur futur i, de passada, que els pignori un bell anell que porta el rei.

Quan la tiradora està a punt de predir-l'los tota mena de felicitats, arriba el ministre de policia, tot de pressa, a cercar el seu sobirà, car cal que torni de seguida al seu país. Està a punt d'esclatar una conspiració, a la qual s'ha de plantar cara.

S'han d'anar a cercar els altres dos companys, que hom troba en una taverna, però Marcela no vol abandonar el seu amor, la veritable personalitat del qual encara no sap; i el rei tampoc no pot separar-se de la seva enamorada. Se l'emportarà amb ell, disfressada d'oficial de marina.

Fins ací, tot ha anat bé. El conte es descabdellava d'una manera ben lliça i podien sentir-lo les criatures. Ara comença a embolicar-se. Potser Romain s'ha penedit de fer una cosa tan suau i ha volgut tirar-hi un grapat de pebre.

L'arribada del rei al palau sembla que no ha fet pas massa gràcia a ningú. Se l'ha rebut molt fredament, però ell ni s'hi ha fixat, tot dedicat com està al seu amor, amb el qual passa llargues hores tancat i que segueix amb el seu uniforme d'oficial de marina. Ningú no s'ha adonat del seu veritable sexe. La reina, però, sospita alguna cosa que és lluny de la realitat: es creu que es tracta d'un espia. Fins que arriba un moment en què els dos enamorats es creuen sols i estan besant-se; els veu la reina i s'escandalitza. El rei amb un altre home!

Ho explica al canceller, el seu aliat, el cap del complot contra el rei, però aquest llavors rebutja tota aliança amb la reina i es posa al costat del rei, que li ha despertat una sobtada simpatia amb el que ha succeït. No ell sol, sinó tots els cortesans que dirigeix, els costums dels quals no són gaire normals, li retran tots els homenatges.

Amb ajuda d'un doctor vienès, que la reina ha cridat per explicar-li el cas, hom la convènç que seria altament perillós l'obligar el rei a ofegar una inclinació que expressa el seu autèntic temperament; les tendències de la natura són invencibles... La reina, amb el poc grat que és de suposar, acaba resignant-se i tot queda arreglat.

Tot no, però; cal que el rei, aconsellat pels seus companys, per tal de viure tranquil, accepti de passar pel que no és. Convé que segueixi tenint al seu costat Marcela disfressada d'home. Aquesta ficció afavorirà els seus amors i desarmarà al mateix temps els seus enemics, car el tindran per un dels seus.

La moralitat de la peça, si és que n'hi hem de trobar alguna, podria ésser que la virtut, encara que sigui bon tros relativa, per poder viure en pau cal que es disfressi de vici.

De totes maneres, no sembla pas que *Le Roi Masqué* hagi afegit gaire glòria al nom de Romain. Romain deia que es volia distreure, però, tot plegat, sembla que potser s'ha distret massa.

J. C. i V.

Els vicis de dicció, el teatre i la ràdio

Hem avançat molt en la depuració del català. Totes les bones publicacions surten no solament redactades amb una unitat gramatical gairebé perfecta, ans amb un lèxic que no té ja res de dialectal ni d'arcaic. Les persones una mica cultes comencen a parlar-lo bé i, llevat de certs regidors, tothom s'avergonyeix de deixar escapar en públic grossers castellanismes. Però aquesta depuració sembla tenir un límit: no va més enllà del lèxic i de la sintaxi. A les portes de la prosòdia es detura. No anirem més enllà? El mateix Pompeu Fabra, en la seva gramàtica, n'assenyala les possibilitats, però alhora s'hi mostra pesimista. I no cal pas sorprendre-se'n. Hom no pensa, generalment, per a la depuració del català —l'escola a part—, en altres instruments que en el llibre i en les publicacions periòdiques. I serà inútil que els escriptors s'apliquin a destacar degudament el so de la s sonora o de la s sorda, de la b i de la v, de la i de la ll, de la l i de la ll. Hom seguirà amb la mateixa pronúncia anàrquica que actualment, no ja en les converses familiars, ans en les discussions acadèmiques, en les corporacions i en l'escena.

Sí, fins en l'escena! Quan l'escena hauria d'ésser en realitat el millor instrument en aquest aspecte de la dicció. L'escena, avui per avui, no sols no és un mirall, sinó un mal exemple. Per ben redactat que estigui un text, els actors el trabuquen. És impossible d'evitar que no canviïn l'article masculí *el* en *lo*; és impossible exigir que conjuguin bé tots els verbs. Això són vicis que es perpetuen en la nostra escena. El director de més bona voluntat pot fer-hi molt, però no aconsegueix foragitar-los tots. El mal prové, en primer lloc, del fet que els actors estiguin avesats a declamar tant de textos dolents, escrits per autors que no saben d'escriure. Aquells actors que tinguin algun sentiment estètic del llenguatge, ja cal plànyer-los! Però en segon lloc aquest mal prové —i en prové essencialment— de que els actors es pensin saber català pel sol fet d'ésser catalans. I és axiomàtic que ningú no sap el propi idioma —sigui quin sigui aquest idioma— sense estudiar-ne els bons escriptors i la gramàtica. És clar que avui és impossible d'exigir que la senyora Morera o el senyor Aymerich es posin a aprendre les conjugacions. Però el pitjor és que en els actors més joves hom no endevina tampoc més coneixements gramaticals que en els antics.

Per aquesta banda, avui no sembla haver-hi remei. Tant és sense remei que no veureu mai que ni els crítics parlin d'aquestes vicisitats. És clar que uns no en parlen per desídia, altres per manca de sensibilitat, però els més o els millors perquè no hi veuen solució. De molts anys ençà, no he vist sinó un estímul per als actors en aquest aspecte. Un premi ofert, amb motiu del concurs de teatre amateur, per la Societat d'Actors —possiblement estimulada per Carles Soldevila— a la companyia que mostrés més unitat en la pronúncia: premi que no podia tenir cap eficàcia, car els textos de les comèdies eren d'Iglésies, de Rossinyol, d'Apelles Mestres i altres autors que mai no havien ni pensat que aquests problemes existissin. No hi havia, doncs, res a fer. El premi només podia provar que el seu promotor era un home sensible i un quimèric somiador.

L'únic remei viable que tothom veu per a l'escena, i que a la llarga la convertiria en aquest instrument de redreçament idiomàtic que ha d'ésser, és la fundació d'un conservatori. Però aquest remei és problemàtic, costós i d'efectes llunyans.

Deixant, doncs, de banda l'escena, un altre instrument que ajudaria força a aquest redreçament és la ràdio. L'exemple, la suggestió d'un bon locutor damunt d'un públic tant vast com el format pels radiofons pot ésser definitiu per a l'esdevenidor i la pura de l'idioma. Per això el que primer hauria de fer-se, és bandejar completament el bilingüisme, és a dir, els diàlegs, facècies i acudits on són emprats caricaturescament el català i el castellà: cap dels dos idiomes no guanya res en aquesta convivència. Després caldria examinar si els locutors saben realment català, si llur dicció és, no solament clara, sinó pura. I no solament els locutors professionals, sinó tots aquells que per ràdio donen, amb periòdicitat, cursets, conferències, notes informatives o crítiques. Potser les empreses ja ho tenen en compte. No ho discutirem. No tenim de moment prou elements de judici per a fer-ne una crítica. Però no és una garantia per a ningú. Caldria un examen fet per persones de competència oficialment reconeguda; un examen davant un tribunal format, per exemple, per individus de l'Institut d'Estudis Catalans. I caldria que sense aquest examen, ningú no es pogués dirigir als radiofons.

DOMÈNEC GUANSE.

Crisi d'espectacles?

Hi ha crisi, realment? Ens ho han dit tantes vegades, que hem arribat a creure-ho. Hi ha crisi, evidentment. I els espectacles, sobretot, se'n ressenten extraordinàriament. Aneu als cinemes. Nosaltres hi anem gairebé cada dia. La feina periodística ens hi obliga. I els trobem invariablement buits. Aneu als teatres. Nosaltres fa anys que no hi anem. El que hi fan ens avorreix sobiranament. No podem fer-hi més. Però els nostres amics hi van. I ens diuen que els troben, també, invariablement buits. Crisi

ris de teatres i cinemes. Flemming al Barcelonès. Els plens es repeteixen. Fa anys que anem al Barcelonès. Però mai no havíem restat sense seient com aquests dies. Edèn Concert. Cada nit ple o gairebé ple. Una nit d'aquestes —un dijous— anàrem al Còmic. El mateix dia s'estrenava *Paganini* al Nou. No obstant el Còmic estava ple. I això que *Las Leandras* és una perfecta imbecilitat, amb música detestable del mestre Alonso. I això que *Las Leandras* feia setanta nits que s'aguantava en el cartell. Però el públic va a veure *Las Leandras* per les engrunes de revista que conté. I tot això en plena *cuesta de enero*. Cafès concerts del Paral·lel, ara. No s'hi cap. Ni a la tarda ni a la nit. És veritat que en aquests *antes de perdició*, que diria l'amic Rafols, s'hi verifiquen certes exhibicions que no tenen res a veure amb *l'art pur*. I que el públic hi cerca precisament això. Però no hi fa res. El *tour de chant* i el ball formen els programes del nostre *caf'conc*.

Ja ho veieu, doncs. Dèiem també en l'article que ja hem esmentat: «Si les sales s'omplen ara amb programes mediocres, fa rodar el cap de pensar les recaptades que farien els nostres empresaris si oferissin espectacles de music-hall de primer saris, què? Els nostres emordre. I els nostres empresaris a la lluna.» Això darrer, potser ho hauriem de rectificar aviat. Amb espectacles de primer ordre, no és hora encara de pensar-hi. Ara que els nostres empresaris ja semblen haver-se adonat de la vinya que el music-hall representa. I ja estan gairebé decidits a donar carn a la fera.

Ens deien no fa gaire a la Paramount que volen reeditar el cas de la Rosita Moreno, l'aparició personal de la qual va omplir el Coliseum. Pensen seguir amb la Imperio Argentina. Al Kursaal ja han exhibit Juan de Landa. A l'Urquinaona han intentat revifar-se amb l'Alady. I ens asseguren que alguns cinemes seguiran aquest exemple. El cinema estricte ha esdevingut insuficient. Cal un fi de festa per a atraure el públic. Al Barcelonès, ja ho hem vist. Varietats a diari, tarda i nit. El teatre Apolo, ens diuen, l'imitarà aviat. Així com el Poliorama. La comèdia no dona ni per a fumar.

SEBASTIÀ GASCH

Reveure el nostre article *Existeix un públic de music-hall?* El públic, cansat de la lentitud aclaparadora del teatre, cansat del subteatre que li ofereix el cinema, cerca en altres llocs la velocitat i l'agilitat, la vida i la fantasia, que necessita cada dia amb més intensitat. I com que tot això, i molt més, ho troba en el music-hall, no es fa pregar gens ni mica per a acudir, amatent, a les sales que anuncien o revistes o varietats.

Ja ho constatava Salvador Valverde a *Crònica*. I deia que les varietats, que s'ensopiren durant la dictadura, han experimentat una revifalla vigorosa des de l'adveniment de la República. Això és veritat. A Barcelona més que enllac. I com que, aquests darrers dies, alguns esdeveniments no han fet més que confirmar les nostres afirmacions, ens permetem insistir. I insistim amb proves. Ramper al Barcelonès. Plens imposants, plens apoteòsics, plens que devien fer empal·lidir d'enveja els empresaris

Un collar de perles veritables, mai no havia estat tan collar de perles com en el moment actual.

JOIER

J. ROCA

Passatge Bacardi, 2
Rambla Centre, 33

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Teatre Català Romea
COMPANYIA VILA-DAVÍ

Cada dia, l'obra còmica de Lambert Escaler

Flors i Papallones

EL TRIOMF DE LA RIALLA

FANTASIO

L'opereta de gran espectacle en tècnicolor, amb devessall de luxe i abundància de sumptuoses *toilettes*.

BÉSAME

OTRA VEZ

per les cèlebres estrelles americanes

BERNICE CLAIRE

l'actriu de veu divina

JUNE COLLYEN

WALTER PIDGEON

Producció First National

LES LLETRES

LECTURES

Marañón davant Amiel

Gregorio Marañón ha publicat a la *Revista de Occidente* unes anticipacions del seu llibre sobre Amiel. Fa uns mesos en donà un tast en una conferència que fou amplament comentada. El tema desvetlla tota la simpatia de l'autor; l'estima. El revisa amb el seu ull escrutador; capgirat tésis acceptades i formula conclusions noves.

Tota l'obra de Marañón té aquest gest de capgirador decidit i de navegant segur. Es recolza, com damunt de trampolins, damunt les dades exactes; però després realitza un cop d'audàcia, un salt mortal capitanat per l'instint, i clava la sageta al blanc.

Aquesta barreja de precisions doctorals i de decisions personalíssimes no és més que un reflex de la seva doble preparació. D'una banda, la rigorosa, premuda, assimilació científica; de l'altra, una preparació de tipus humanístic, conreadora de tot allò que hi ha de més lliure en l'esperit. Per als qui neguen eficàcia a un batxillerat de tipus humanístic la figura del Dr. Marañón és un exemple clar. Tota la seva obra no és més que el producte d'un rigorós talent de científic, flexibilitat, humanitat per una profunda educació humanística. L'error dels qui creuen que el metge o l'enginyer sols necessiten la seva cirurgia o les seves matemàtiques es palesa davant d'un cas, com aquest, on la barreja dels dos tipus d'educació serveix per a multiplicar-ne l'eficàcia. Cada dia és més forta la reacció dels que cerquen un home *plenari* — com diu Max Scheler —, per a substituir l'home unilateral; és a dir, l'especialista que no és més que un especialista.

No anem pas ara a fer un estudi de l'assaig de Gregorio Marañón. El tema és molt complex. Ja sabem com es planteja, un dia que, davant l'estupefacció general, hom descobreix que aquell professor mediocre, aquell home gris i inexpressiu que vivia a Ginebra una vida tranquil·la i monòtona, ha deixat, en morir, un diari íntim, inèdit, que té setze mil pàgines.

Les primeres edicions són obra de mans devotes, amigues. Són incompletíssimes. Hi ha molt viu un puritanisme que no vol deixar certes expressions massa íntimes; de vegades, massa dures. Els investigadors han trigat molt de temps a poder treballar damunt el text autèntic i complet. (Els primers editors s'havien permès, àdhuc, transformar frases senceres de la redacció veritable.)

Marañón estudia en Amiel el problema sexual, un dels més difícils; un dels que havia desvetllat opinions més contradictòries. Per a Marañón, Amiel és un cas de timidesa. Fisiològicament dèbil, amb una infància turmentada per malalties i discòrdies familiars, sota la influència gairebé absoluta de la seva mare de qui parla sempre amb una gran tendresa, i en un ambient de puritanisme exagerat, les circumstàncies que rodegen l'adolescent i que Marañón remarca conduïen Amiel a una solució anormal del problema del sexe. La transcendència dels fets que volten la seva infància fou ja remarcada per Scherer. Però en el fons la seva perpètua inquietud — romàntica — és una insatisfacció de tot el que té a l'abast de les seves mans. «No hi ha més que una cosa necessària — escriu

en 1848 —, posseir Déu.» Aquesta ambició es transporta també al terreny amorós. Es construeix un prototipus de dona en la qual somia. Però la impossibilitat de trobar-lo és ben clara en el seu esperit: «*Et si je dois rester seul, j'aime mieux emporter mon espoir et mon rêve que de m'ennuyer mon âme.*» Aquesta barreja d'ambició i d'orgull intervé en la seva gairebé absoluta solitud sexual? El sentiment d'insatisfacció és, ja

El doctor Gregorio Marañón

ho hem dit, típic dels temperaments romàntics. Algunes vegades he parlat d'aquell text de Larra on blasma el medi literari espanyol i somia en poder escriure en un medi culte, com París, com a clau de la suprema felicitat. Els nostres comentaristes fan grans escarafalls lamentant la nostra incultura. Jo he posat, però, al costat d'aquest text un fragment del *Diari Íntim* de Vigny on declara sense embuts que al públic de França només li agraden els vodevils. En el fons és un cas d'inadaptació en els dos escriptors. Però Amiel, segons Marañón, es presenta en aquesta actitud per un cas de timidesa sexual, produït no com succeeix ordinàriament per una formació fisiològica retrassada, sinó per una constitució perfecta, superviril, que li fa cercar la societat femenina a la recerca d'un tipus superior de feminitat. Es per això que Amiel té una cort d'enamorades com Don Joan, però més sensibles a l'esperit que al cos. Però la decisió apassionada no és gens freqüent. Aquesta és una de les claus del seu magnetisme. Obsessionat per la recerca de la dona superior, no dona a l'acte sexual la transcendència que li donaria, per exemple, un tímid que fos un retardat fisiològic. Hi ha una por en Amiel, però, diu Marañón, «no a una incapacitat que no existia, sinó a lliurar-se massa a una causa que no li semblava completament digna del seu lliurament». Ací rau la diferència essencial entre Amiel i Don Joan o Casanova; i ací rau la clau del magnífic estudi de Marañón.

GUILLERMO DIAZ PLAJA

ENTORN D'UN CENTENARI

Chopin i Gide

L'any 1831, Frederic Chopin s'instal·lava a París amb la intenció bon manifestada de fer de la capital francesa la seva residència definitiva. A aquests propòsits hauria estat fidel, si raons de salut no l'haguessin obligat més tard a anar-se'n a Mallorca, on havia de trobar, en el recós de la cartoixa de Valldemosa, l'atmosfera adequada a la fermentació d'algunes de les seves més recíexes composicions.

Els francesos, ara han celebrat el centenari de la instal·lació de Chopin a França — circumstància que ells sempre han subratllat — i això ha estat un pretext per a una certa activitat literària a l'entorn del gran compositor i pianista.

Gide, per exemple, ha publicat unes notes sobre Chopin la importància de les quals no deu ésser-nos dissimulada pel fet d'haver-ne lliurat el text a una revista, *La Revue Musicale*. Pàgines, aquestes, que no són sinó la introducció a tot un llibre destinat a l'artista polonès, que, des d'ara, deuen catalogar-se dins l'obra literària de l'autor de *Les caves du Vatican*. Per altra banda, Gide mateix confessa que ha treballat quaranta anys en aquest llibre, que no té doncs gens el caràcter d'improvisació, com les circumstàncies cerimonials de la seva aparició podrien fer sospitar.

Gide és un home que malparla dels altres. No que en parli en to de censor, sinó que en parla amb inexactitud. No en voldria altre exemple que el seu *Dostoievski*. Un llibre on, com deia Massis, en un assaig sense dubte un xic massa violent i agre, hi ha més gèdisme que Dostoievski pur. I és que Gide transforma allò que adora fins al punt de convertir-ho en cosa pròpia. Té una manera molt personal de llegir les *Epístoles* de Sant Pau, com té una manera molt personal d'escoltar Wagner i d'entendre Chopin.

Malhem-nos doncs un xic de les seves idees sobre Chopin. Val a dir que no intento ara ací transcriure-les. El que tinguí interès a conèixer-les no té altre partit que llegir el propi Gide. Fora arriscat voler dir malament i en poques paraules allò que Gide diu en una prosa perfecta i llargament. En canvi, fóra interessant cercar per quines afinitats espirituals s'explica l'entusiasme de Gide per l'obra de Chopin. L'elogi que Gide tributa a Chopin no té parió, a la meua coneixença, que una pàgina famosa de Georges Sand on l'artista polonès és vist com una síntesi de Bach, de Mozart i de Beethoven! Aquesta pàgina, essent de qui és, no pot ésser-nos sinó suspecta. L'amistat és de vegades més forta que la veritat, i heus ací que ara Gide gosa dir que la música de Chopin és la més pura de totes i que ningú com Chopin no l'ha instruït en les regles de l'art en general! Si en el cas de Sand hi havia una amistat humana, no hi haurà aquí una amistat artística?

Esperit *sans pente*. Així Claudel parlava un dia de Gide. L'esperit és fet per inclinar-se, en un sentit o en un altre. Hi ha en Gide, en canvi, una indecisió persistent, i aquesta actitud mental condueix de ple a la ironia. La ironia és l'actitud de l'home que es reserva a mitges. Escriptor, tot al llarg dels seus escrits, més enllà del que diu, hi haurà sempre alguna cosa a mig dir, una mena de *veu subterrània*. I jo erec que pocs escriptors tenen en tan alt grau com Gide aquesta característica. Per això tants lectors s'equivoquen sobre el sentit dels seus

llibres. Suposen en l'autor una bona fe que aquest justament evita com el pitjor dels perills.

Amb Chopin, i cada cop més apartat de Schumann, segons confessió pròpia. Perquè Schumann precisament és el que hi pot haver de més llunyà a aquest joc subtil i maliciós, perquè Schumann és tot ell d'una bona fe, d'una vehemència candorosa, d'una tendència a lliurar-se tot ell a santificar, com a bon romàntic, el deliri present. En

Frederic Chopin

canvi, Chopin, com diuen, era un home que es posava els guants abans d'agafar la ploma. La *veu subterrània* és ací també present. La majoria dels pianistes no la suposen. En aquesta regió Gide i Chopin poden dialogar i potser entendre's.

Es el mateix Gide, recordem-ho, que en una pàgina autobiogràfica ha confessat que Chopin li ha ensenyat millor que ningú més el *métier* d'artista. Amb un model així, quin dubte hi ha que la composició literària, l'estil, presenta en Gide alguns caràcters que podem retrobar en l'estil chopinià?

Els amics de Chopin coneixen aquell joc de contrastos que crea la ironia del gran mestre polonès. Consideren, per exemple, tal *Impromptu*, brillant, enèrgic, tot ell dit en un to decidit que sembla ignorar aquelles vacil·lacions adorables, tan freqüents dins l'obra de Schumann, i tot d'una veuen tot aquell torrent simfònic entrebancar-se amb una frase esllanguida, interrogativa, com revelant l'actitud d'aquí que sap rependre's a temps i que no vol ésser captiu de la sensació present. Podem pensar ací en aquelles efusions místiques del *Numquid et tu*. Hi ha, en aquest llibre molt poc conegut de Gide, un accent tan sincer que qual-sevol el pendria per definitiu. Es ací un home captiu de l'Evangeli. I després, el despertar, i no hi ha sinó un autor que ha sobreviscut a una experiència, que ell ha tingut cura de consignar en un llibre, admirablement escrit, bellament imprès i d'un tiratge restringit.

I què diem, per rependre Chopin, de les intencions dissimulades de tantes *poloneses*, *masurques* i *valsos*? «*Canons dissimulats sota una garba de flors*», deia, parlant de les poloneses, Schumann! I de l'humor ombrívol — és també Schumann que parla — dels *scherzos*?

No hi ha res més difícil que parlar de Gide. Parlar vol dir concretar, definir, i Gide és l'home lliure que evita tota fixació. Aproximar-lo a Chopin, distanciar-lo de Schumann, pot ésser un mètode aprofitable per tractar de penetrar el secret del seu geni. I per acabar. Heus ací que, ací mateix i ocupant-se de Gide, Rafael Tasis i Marca parlava del *perillós contacte*. Quina significació més profunda una frase així pot tenir referint-la a l'obra de Gide! I per altra banda, són molts els que experimenten la música de Chopin com alguna cosa malana. En recordar això, no voldria ésser víctima d'aquell menyspreable il·loc comú que no veu Chopin sinó a través de les pianistes de conservatori. El cas és que molts experimenten un perill en posar-se en contacte amb Chopin. És un perill de descomposició espiritual?

J. PALAU

VARIETATS

Crisi de la cultura

Ernst Robert Curtius, al número de desembre de la *N. R. F.*, ha publicat un patètic assaig titulat *Abandon de la culture*. Segons Curtius — a Alemanya — la cultura és un producte de la burgesia. I bé, la burgesia alemanya està a punt de desaparèixer, per a donar pas a les organitzacions noves. Cap d'aquestes organitzacions no presenta programes culturals. La cultura ha deixat de preocupar els polítics. Exigències més materials i d'una gravetat imminent fan decantar llur atenció vers altres problemes més violents i que no tenen res a veure amb l'esperit. Estem doncs a punt de penetrar una nova era de barbàrie? Curtius no se n'amaga de dir-ho, per bé que, enfocant altres horitzons, el seu pessimisme és menys vistent.

Sigui com sigui, l'assaig de Curtius és una preocupació que pren unes proporcions extraordinàries a Europa. La visió materialista dels economistes, i el materialisme històric dels marxistes, limiten la visió de l'avenir a terrenys molt estrictes. Solament una reacció espiritualista molt intensa podria canviar el panorama actual.

La veu de Curtius fa un ressò apocalíptic. Darrerament postulava la «restauració de la raó» per a combatre tots els germens de dissolució que els propugnadors de l'incoscience portaven. El pessimisme d'avui sembla una ratificació de la profecia d'ahir.

El públic «intel·lectual»

Quin és el nombre de lectors diguem-ne «intel·lectuals» que llegeixen llibres d'un real valor literari?

Louis Latzarus estima format per 40.000 lectors aquest públic «intel·lectual», pel que fa a França.

Quant a Anglaterra, les xifres que donen diferents editors oscil·len de 20.000 a 100.000.

Als Estats Units, Maxwell Alley estima «el públic que almenys s'interessa per les idees» en 500.000 lectors; un altre expert nordamericà jutja de 250.000 a 500.000 el nombre de lectors susceptibles d'interessar-se per certs llibres de vàlua literària incontestable; en canvi, Lewis Gannet és menys generós: per ell, el veritable públic intel·lectual, és a dir, dels «que pensen i llegeixen per ells mateixos», no passa pas de 5.000.

(Dades extretes d'un article del *Publisher's Weekly*.)

Ara que tant es parla — i parlem — del descens de venda dels llibres catalans, podríem preguntar: en quants lectors esteu que es xifra el públic «intel·lectual» de Catalunya? A quants centenars — millor hauríem de dir dotzenes — puja?

Dels premis literaris

La secció polonesa del P. E. N. Club havia demanat, fa cosa de mig any, a la Societat de les Nacions, la fundació d'un premi anual de 100.000 francs suïssos «destinat a recompensar una obra literària d'alt valor expressant idees comunes a totes les nacions: la fe en l'home, la idea del perfeccionament moral i intel·lectual i la del benestar universal». La *Pologne littéraire* ha demanat a diferents escriptors la seva opinió sobre els premis literaris, enquesta que cal considerar al costat de les discussions originades per l'atac — més contra la propaganda que no pas contra el premi — dirigit al Goncourt pel combatu editor Bernard Grasset.

A aquella enquesta han respost, entre d'altres: Edouard Estaunié declarant-se adversari decidit «dels premis literaris que susciten gran nombre d'obres vanes sense suscitar talents»; i més adversari encara dels jurats, com sap «per experiència com estan condemnats, amb el més gran desig d'equitat, a cometre injustícies»; Drieu la Rochelle, dient que «és difícil compondre un jurat que no es torni una acadèmia, és a dir, un conservatori de valors mortes o un parlament maniobrat per forces ocultes»; Rosny *ainé*, creient que «molts jurats esguerran una bella causa amb llurs intrigues i llur estupidesa». Però això és, doncs, el procés dels jurats, no pas dels premis.

Creiem que la resposta més raonable a aquella enquesta és la donada per Fernand Divoire: «Els diners, evidentment, no creen el geni; però l'esperança d'alguna recompensa pot donar a l'artista una raó de treballar que avui, en certs països, li manca del tot. Vull explicar-me. Una sola raó val per l'artista: la seva pròpia satisfacció, aquesta mena de sentiment del deure envers ell mateix, que compleix escrivint, pintant, esculint, edificant; però la petita raó suplementària és, malgrat tot, un encoratjament.»

I, traslladant la qüestió al nostre país, la de Divoire és la sana doctrina. Ací, molt al contrari de França, no hi ha cap excés de premis literaris, ni aquests han servit tant de truc als editors per inventar-ne de ficticis destinats a la propaganda pura i simple. Estem lluny, encara, que els premis literaris siguin una institució amb símptomes de corrupció. No és gaire fàcil que, ací, ningú intenti una rèplica d'aquell Premi Balzac que fa alguns anys desencadenà els comentaris: l'havia creat un generós mecenes per atorgar-lo a un llibre que ell mateix havia escrit.

Llibres romàntics

Le *Crapouillot* ha publicat un número dedicat als bibliòfils, com anteriorment feu un número monogràfic dedicat als anglòfils que, per cert, ha estat recollit per la política francesa, provocant una tempesta d'imprecacions. És molt interessant aquest número monogràfic sobre bibliofília. Hi ha un assaig sobre llibres romàntics de viatges. La invitació al viatge és típica del romanticisme; les il·lustracions dels llibres romàntics tenen sempre veles de naus a l'horitzó. Baudelaire feia sagramental del romanticisme el vers imperatiu:

Homme libre, toujours tu chériras la mer.

L'afany per l'exotisme, per les figuracions irreals havia de posar de moda aquests llibres plens de palmeres i de plantes exòtiques. Les naus d'aquells temps duïen noms

sonors: *Estrella*, *Artemisa*, *Favorita*, o simplement pedant com *Urània*, *Astrolabi*, *Naturalista*, etc. Oceania era el focus de polarització de totes les curiositats. «Quan tots els illots oceànics tingueren nom cristià, diu el *Bibliofil Amable*, els navegants deixaren pas als homes de ciència i l'Amèrica del Sud, amb les seves Pampes i selves verges, esdevingué el lloc de cita dels naturalistes.» La cosa canvia. De l'esbojarrada fugida es passa a la minuciosa descripció. La ciència, però, no ofega la intuïció i la força del que els romàntics els agradava de dir *color local*. El *Voyage au Brésil* de Debreit, el *Voyage pittoresque au Mexique* de Nobel, són exemples d'aquest fervor.

Aquests llibres acostumaven a editar-se molt bé. Hi havia una profusió fastuosa de gravats de salvatges, plantes i animals. Atles i itineraris emplenaven el text. Eren caríssims. Hom recorda el cas del llibre que calia editar per a la ressenya del gran viatge de la «Commission scientifique du Nord» per Gaimard. L'editor no gosà portar a terme una obra el material de la qual empenava trenta volums, més deu volums més de cartes geogràfiques.

Algunes xifres podran donar idea de la valoració comercial d'obres com les que comentem. El *Voyage au Pôle Sud* et en *Océanie* de Dumont d'Urville, 23 volums de text, en octau, i 7 atles en foli, costava mil cinc-cents francs; avui, aquesta quantitat en representaria quinze mil. L'obra tingué prou èxit perquè fos esgotada. Sembla però que s'iniciaren alguns contractes de pagament per etapes, contra la recepció de part de l'obra. La cosa acostumava a durar uns quants anys. Això — i la cobejança de venedors al detall — feu però destruir gairebé tots els llibres de viatges romàntics, els gravats dels quals eren venuts aïlladament. Avui dia és difícilíssim trobar-ne una edició completa.

“Com es parla i s'escriu el català”

Vuit lliçons per POMPEU FABRA

Dies 6, 9, 13, 16, 20, 23 i 27 de Febrer

i 1 de març a les 7 del vespre

Preu matrícula: 10 ptes.

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

CARISERIA
FITÓ
BARCELONA

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 23058

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

LES ARTS — DISCOS

Les exposicions

Les Galeries Syra, després de mostrar-nos les exposicions de les pintures de Josep Obiols, Esteban Vicente i Soledad Martínez, actualment ens presenta les darreres tebes de Camps Ribera. Abans de comentar l'obra d'aquest pintor voldríem dedicar unes breus ratlles a la dels altres anteriors expositors.

Si Josep Obiols era fins ara merescudament elogiada com a pintor decorador i di-

fluències — especialment de Borés i Cossío — segurament ens donarà una producció més remarcable. També desitjariem veure, en la pintura de Vicente, un aprofundiment més acusat del model. Cal jugar una mica més fort, en pintura.

En les tebes presentades per Soledad Martínez, hi ha bones intencions i fins fragments delicats, però amb això no n'hi ha prou.

Camps Ribera. — Guaixa

buixant il·lustrador, després d'aquesta exposició es pot igualment estimar com a pintor de cavallet. En aquest sentit, la seva darrera exposició ha estat una revelació. Abans ens interessava molt més un plafó decoratiu, un cartell o un llibre il·lustrat per Obiols que qualsevol dels seus quadros de cavallet, perquè les seves tebes venien a ésser, tan sols, una mena de derivatiu de la seva obra. Però, des d'ara, una vegada entrat de ple en la pintura pura, Obiols s'ha revelat també com un artista exquisit del quadre de cavallet.

En les seves pintures de Josep Obiols, hi ha substancials qualitats de matèria pictòrica, expressades per un *fauvisme* intel·ligent. Un *fauvisme* que si en alguns moments podria acostar-se al de Miquel Villà, no és, però, tan expressionista.

L'exposició d'Esteban Vicente, fou, també, força interessant. Vicente té una retina molt sensible, en gràcia de la qual passem per alt certes inconsistències de la seva obra.

Quan Vicente es despregui d'algunes in-

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL és
un bon preparat d'acció
eficax i el recomano amb
freqüència

DR. A. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia
de la Facultat de Medicina
de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR
DELS LLOCS A ONT
ES LOCALITZA
EL REUMA

En comentar l'actual exposició de les pintures de Camps Ribera, hauríem de començar per constatar, una vegada més, la seva filiació nonelliana, però com que l'obra actual del nostre artista ja ha assolit la consistència que prometia podem deixar de banda aquesta citada filiació.

Camps Ribera és, abans que tot, pintor. Podrà, en certs períodes, desviar-se a fer exploracions a certes tendències estètiques, però a la fi retornarà a la substància pictòrica. I ara sembla que ha trobat el seu camí. La guaixa que publiquem és una de les obres més reeixides que ha produït. Davant d'aquesta pintura, probablement Nonell pensaria que el seu testament està en bones mans. Si Camps Ribera segueix insistint en les recerques, només d'ordre pictòric, com en l'actual exposició, li augurem un esdevenidor brillant.

I amb aquest fi, ens permetem aconsellar-li que abandoni d'una vegada un dels seus procediments pictòrics que consisteix a emprar la pinzellada en forma vermicular, perquè ocasiona un perillós confusionisme dels termes representats. En canvi, ens plau anotar la manera intel·ligent com ara aplica el divisionisme i la major sensibilitat de la seva paleta.

A la sala gran de Can Parés, Planes Doria exposa un nombre important de paisatges de diversos recons de Catalunya. Dintre del concepte estètic de l'artista, hi ha, evidentment, un avenç remarcable comparant les actuals obres amb les que exposà, ara fa tres anys, a la mateixa sala. D'una digitació més àgil i, sobretot, d'una sintetització més acurada del model, n'ha resultat una plasmació molt més consistent. Cal subratllar d'una manera especial les tebes: *Terrats i xemenies*, *Recó poètic*, *Broto*, *Recanell joliu*, ... I al fons *Montserrat* i *Recó de Sant Genís de Vilassar*.

A les Galeries Laietanes, el pintor Guinart ens mostra la seva producció, sempre interessant, dedicada principalment als paisatges del Montseny.

Una major contenció del color i una estructuració més ben explicada són el fruit que jutgem més remarcable de la seva actual exposició.

En canvi en les pintures d'Olivet Legares hi hem vist uns efectismes colorístics que ens ha fet minvar tot l'interès que ens havia despertat amb les seves anteriors exposicions.

A les pàgines de *La Veu de Catalunya*, Rafael Benet ha demanat a la Junta de Museus que adquirís un gres de Llorenç i Artigues. Ens adherim a aquesta justa petició, i preguem a tots els altres companys de Premsa que la subscriguin. Perquè és lamentable que en el nostre Museu «encara» no hi hagi una mostra de la mirífica producció del nostre ceramista.

La Junta de Museus té la paraula, però preferiríem que tingués aquell admirable pot *Clar de Lluna*, de Llorenç i Artigues.

MÀRIUS GIFREDA

discos

Música simfònica

D'obertures d'òperes de Rossini n'hi ha de totes les formes. Des de la del melodrama històric, *Guillem Tell*, escrita en forma seriosa, en la qual abunden els fragments dramàtics amb els ritmes de marxa guerrera, fins a les despreocupades notes de la del *Barbiere*. Així i tot, les que han perdurat han estat precisament les de les òperes còmiques, tot i la lluentor de l'altra obertura, en la qual aviat es descobreix la dèria d'una fàcil apoteosi, i per això musicalment són més estimables les altres, en les quals l'autor pot vessar tota l'exuberància melòdica. En aquesta obertura de *L'italiana in Algeri*, sense tenir la perfecció de la del *Barbiere*, l'autor es desprèn una mica de la imitació a Mozart. Les melodies, essent més originals, són més banals, són sempre alegres, i potser per aquesta música animada de Rossini caldria una interpretació més moguda que la que hi dona el Mestre Bellezza, i per això l'audició a través d'aquest disc esdevé poc matisada i massa igual.

Sense voler menysprear la música malaltissa de Sibelius, no s'explica tampoc l'assiduitat amb què la Simfònica de Filadèlfia executa obres d'aquest autor, havent-n'hi tantes d'inèdites per al disc. Tots els discos que hem sentit d'aquest autor ens donen idea d'aquesta música sempre ombrívola, que amb els títols de les obres ja prevé. Abans el *Vals trist*, ara *El cigne de Tuonela*, obra fortament dramàtica, que revela marcada influència straussiana, en la qual el clareor dels instruments de fusta i represa després sense variacions tonals dels instruments de corda, donant des del disc una impressió de grandiositat a la qual ajuda l'orquestració. Escollint aquest disc es pot apreciar l'arranjament especial de l'orquestra per a l'enregistrament desplaçant els instruments solistes de llur habitual col·locació, acostant-los al micròfon i d'aquesta forma es destria llur sonoritat. Així, si el disc musicalment no és cap novetat, esdevé un model d'enregistrament.

Música popular

Del folk-lore de les illes Canàries a la península no se'n té massa esment i per aquest disc que ha preparat el Mestre Gelabert ens adonem que hi ha melodies interessants que han estat recollides en aquesta fantasia, en la qual van desfilar amb una instrumentació ben acurada, però amb suficient sobrietat que permet seguir tots els temes originals.

Les nadalenques ben poques vegades han estat portades al disc, i a fe que el folk-lore ibèric n'és ben ric i d'altra part treballat. Potser fem tard per parlar d'aquests discos ara publicats, ja que eren ben necessaris en les passades diades per a fer-los sentir en els pessebres que es muntien, alternant amb les cançons que també es prodiguen aquests dies. Tots ells estan animats amb sorolls i veus disperses que situen l'audició. De tots ells el millor sens dubte és el cor de nens que canta *El noi de la mare*, en el qual es deixa sentir ben ferma la veu de la nena Mercè Torres. En els altres alternen amb el cor el baríton Josep Llimona, i és ben remarcable el contrast de les veus infantils amb la del baríton, cosa que es presta a animar més el diàleg.

J. G.

L'italiana in Algeri. — Rossini. — Orquestra Royal Opera del Covent Garden. — Companyia del Gramòfon. — AF 456.

El cigne de Tuonela. — Sibelius. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — Companyia del Gramòfon. — AB 707.

Cantos canarios. — Power. — Orquestra Filharmònica de Barcelona. — M. Gelabert. — Companyia del Gramòfon. — AF 477.

El rabadà. — Chor de nens i J. Llimona. — Companyia del Gramòfon. — AE 3824. — *El Tuncatantún*. — Idem id.

El dimoni escuat. — Chor de nens i J. Llimona. — Companyia del Gramòfon. — AE 3823. — *El noi de la mare*. — Chor de nens i M. Torres. — Idem id.

Marian Andreu i la mà

Recordem aquell Marian Andreu que plantà casa a París i que ja mai més ha fet parlar entre nosaltres? Abans féu parlar molt perquè portava una gran empenta i tenia una habilitat verament picassiana: habilitat manual i alhora habilitat a moure's en el món artístic, habilitat per a cridar l'atenció — i, sobretot, aquella habilitat de l'esperit que és la intuïció. Com Picasso, Marian Andreu ensuma i reté les més sub-

d'aquella pintura, d'aquell gravat, d'aquell dibuix, i va i el penja a les parets d'un museu. A hores d'ara són ja alguns els museus i col·leccions que llueixen obres del nostre artista que no en té cap al Museu de Barcelona, si no és algun assaig de principiant — i encara això no ho tinc per segur. No és que sigui cert allò que ningú no és profeta a la seva terra. Ben al revés: totes les terres estan plenes de profetes del terròs,

El primer buri de Marian Andreu

tils aromes de l'esperit del seu temps. Els artistes d'aquesta mena podran alguna o moltes vegades treballar per a l'encís d'una sola generació, però aleshores ho fan tan intensament com els genis que produeixen art etern. De bon tros menys notori que Picasso, quan Marian Andreu ha caigut en imitació més o menys aproximada del malagueny de Barcelona ha aconseguit una major finor. — Ja sé que això és molt dir, i que els picassians fervorosos, que són els únics picassians, tots els picassians, ho consideraran una exageració o una demostració d'incomprensió. No hi fa res: el món és tal com és, i no pas tal com deien els lapons. El fet és que Marian Andreu fa el que vol amb la seva destra: és de la fusta dels Picassos, dels Dalins, dels Faprestos, dels Sagarra i de molts altres Joseps Maries. Aquests artistes de la gran traça fan el que volen perquè s'aturen i es moderen en les volences — altrament pateixen tan cruelment d'haver de limitar-se i no poder, que són capaços de rebentar per tal d'anar més enllà del ventre. I de vegades rebenten. I adhuc arriben a rebentar diverses vegades en una sola trista vida. — Sembla que és un gran consol el de rebentar quan l'explosió pot ésser motiu d'ofèrrer-se en espectacle. No hi ha dubte que l'espectacle d'un home notori que rebenta és dels bons. El pot pagar per veure'l: i efectivament es paga. La gent més adinerada ho paga bé. Marian Andreu, però, no rebenta mai perquè és ric i és filòsof. Vol viure bé en cos i ànima. La seva filosofia consisteix a viure bé del seu patrimoni, a viure bé en la seva caseta, a viure bé en el sant matrimoni i a acontentar-se amb la glòria que bonament vulgui acostar-se. No s'escarrassarà gens per atreure-la amb violència ni enganys. No hi cal per a extorcar-la ni per a ufanar-se'n... D'aquí cent anys, tots calbs! Altrament, i sobretot, Marian Andreu no és tan sols una mà prodigiosa, sinó que principalment és una gran intel·ligència, com ho és un gran compositor de música, encara que no sigui lletrat; i també una sensibilitat excepcional. Aquest home és realment un artista destríssim, però necessita tan poc que la propaganda ho constati que, de despitada en amunt, la propaganda no fa sinó constatar-ho, exclusivament, tot negligint la sensibilitat. Així doncs, Marian Andreu ha d'ésser únicament un pintor hàbil; menys encara: un pintor habilitós — i prou. Cal parlar molt de l'habilitat de Marian Andreu, lloar-la amb excés i sense treva: així no hi ha temps ni lloc per a parlar de la sensibilitat d'aquest artista singular. Però el planeta que habiten Marian Andreu i els seus entusiastes propagandistes és un món de contradiccions i d'imprevistos; i per aquesta raó esdevé que a l'hora més impensada l'artista universalment famós per la seva traça topa amb l'home que no havia mai sentit parlar d'Andreu ni de la seva miserable habilitat; posat enfront de les pintures, gravats i dibuixos del pintor, aquest incaute només hi percep la gran sensibilitat refronada per una gran habilitat que no destorba ni s'imposa, una habilitat que es posa en segon lloc, lloc d'acòllir. I aleshores esdevé que l'home incaute s'enamora

d'eminències més o menys expatriades i mediocres. Però és que per a devenir profeta a la pròpia terra cal donar molts cops de colze, repartir molts somriures o bé fer parlar com aquell que no hi té art ni part. I Marian Andreu no està per aquestes feines. Altra feina hi ha. La feina de pintar i la de viatjar, la de llegir i de rebre la gent, la de dibuixar i gravar, la d'il·lustrar llibres de bibliòfil. (Ara Gustau Gili n'hi ha encarregat un que serà una meravella enlluernadora i fràgil com una bombolla de sabó bufada a l'edat de sis anys.) També és obra recent la mà gravada al buri que il·lustra aquestes ratlles. És el primer gravat burinat que produeix Marian Andreu. Sabeu el que representa de dificultats venudes un gravat al buri?... Doncs si ja ho sabeu no en parlem més. Remarqueu però que en aquesta obra, tot i ésser la primera en la tècnica d'atac directe del metall, l'artista hi acumulà les dificultats. Ell és així: un bastaix de la tècnica. I ho és justament quan tots els artistes s'avenen a menysprear la tècnica, quan la tècnica es mor de vergonya, colgada en el ridícul. És que per Andreu no n'hi ha prou de sentir el món exterior, sinó que cal poder expressar aquest sentiment, i això no s'aconsegueix sinó educant la mà, domesticant-la i convertint-la en esclau intel·ligent i fidel, al qual podrà l'artista encarregar les missions més feixugues o les més subtils, o les més feixugues i alhora subtils. Per això Andreu actua com un pintor del Renaixement, si bé amb esperit modern. Això no és una deducció racional, sinó una evidència que podem testificar els qui hem vist tot el que pot arribar a fer Marian Andreu: els qui coneixem tot el seu procés d'auto-recerca, les obres fallides i reeixides que en són la resultància, el seu art decorativista, virtuosista, afemellat o decadentista, i per fi les seves obres realistes. Coneixem tal natura morta concebuda i pintada sense esnobisme ni sense la putulant transcendència de la pintura «atrevida», que Chardin firmaria, i que molt pocs pintors podrien resoldre, amb tanta transcendència; tanmateix transcendència: sí, senyor!

La mà d'un gran pintor o escultor és la mateixa cosa que la seva intel·ligència i que la seva sensibilitat: la mà de Miquel Àngel era això, una prolongació material i materialitzadora, com aquella mà de Déu que esculpí Rodin. I deu ésser per totes aquestes raons que, sense adonar-se'n, empenye el seu primer buri, Marian Andreu grava una mà, aquesta mà que deu ésser el símbol de tota cristallització del delit de l'ànima: la mà que pinta la *Ronda de Nit*, la mà que construeix el primer avió, la mà que escriu *Edip rei*, la mà de Déu,

JOAN SACS

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

El melge. — Li ha de pendre la temperatura al matí i a la tarda.
La dona del malalt. — Al sol o a l'ombra?

(Dimanche illustré, París)

El modista polinesi. — Aquest any la collita d'herbes ha estat dolenta. Encara durarà la moda de les faldilles curtes.

(The Humorist, Londres)

—No compris res al veí, avui.
—Ah, per què?
—Ha vingut a demanar-me que li deixés les meves balances.

(Gente nostra, Roma)

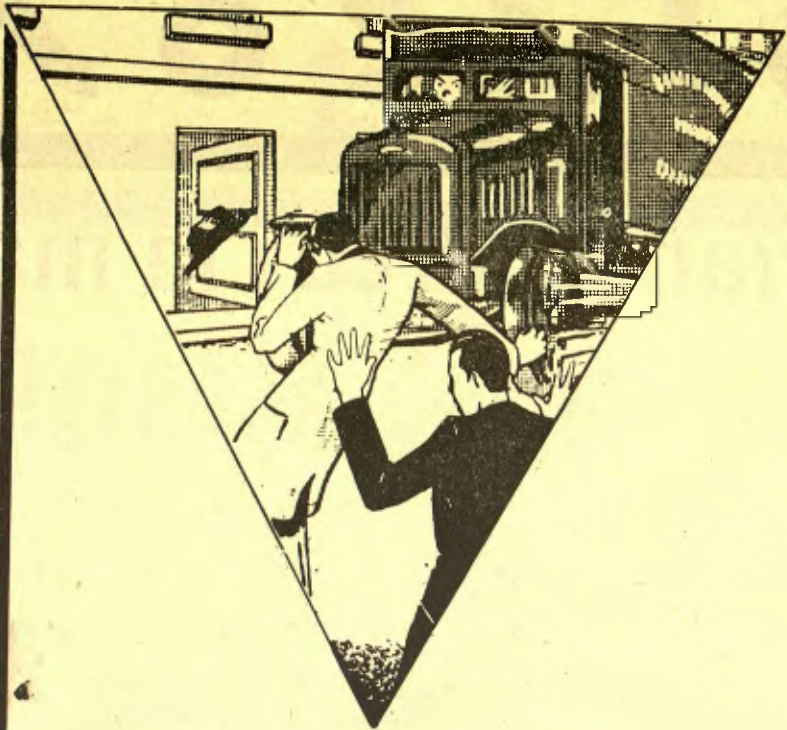
—Com ens ho farem si ens tallen tots els arbres?
—Sempre deuran quedar els fanals.

(Voilà, París)

—No em negaràs que és fina, de línia exquisida, una xicoteta encantadora.
—Sí, la carrosseria no està pas malament. Però jo m'estimo més fixar-me en el motor.

(Ric et Rac, París)

LA FLUIXETAT DE NERVIS....

Aquets vèrtigs, aquest zumseig d'oida, amb el cap esmorteït, sense ànims per a pensar, aquesta desgana, aquesta desnutrició i cansanci a la mes petita fadiga etc. Tot son símptomes precursors d'una desintegració nerviosa, qu'es indispensable atendre per evitar les funestes conseqüències que mes tard han de sobrevénir.

TONIC NERVIOS CERA

(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSFITS)

Insostituible aliment cerebral que rezepten tots els metges desde ja fa mes de mitg segle.

Venda farmacies.
LABORATORIS CERA, S. A.
Vico, 18. - Copèrnico, 35 al 39. - Barcelona.

UNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

Anuncieu a MIRADOR

—Les noies d'avui no són com les del meu temps.
—Es clar que no. N'hi ha que s'han convertit en unes solterones insuportables.
(London Opinion, Londres)

—No estiris el gat per la cua.
—No sóc jo, mamá, és ell que estira.
(Dimanche illustré, París)

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmoron, 133

AGULLES GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Capsa de 200 agulles 2'50 ptes.

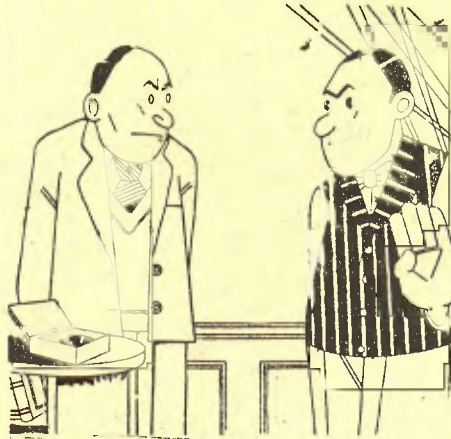
Venda a l'engròs:

A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

El metge.—No és res això. Deixant de beure se us curarà.
—Jo que em pensava que n'hi hauria prou amb una senzilla operació!

(Ric et Rac, París)

L'amo.—Ja està buida la capsa de cigars que vaig comprar fa tres dies.
El criat.—Està vist que fumem massa, senyor.

(Le Matin, París)

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

¿Le seria a Vd. agradable poder tomar un purgante de aceite de Ricino, si éste tuviera el gusto de un buen jarabe de naranja?

Pues éste es el aceite de Ricino GOLOSO, que envasado en un lindo vasito de cristal se vende en todas las farmacias.

—Res, home; aquestes estores fan pudor.
—No són les estores, senyora, sóc jo.

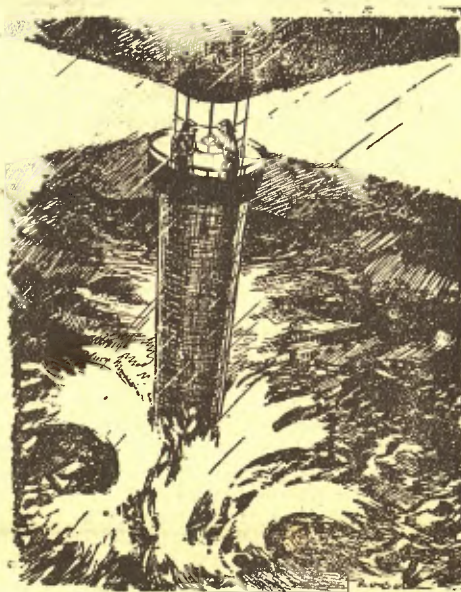
(Ric et Rac, París)

—I com ho ha conegut la mamá que no t'havies banyat?

—M'he descuidat de mullar el sabó.

(The Passing Show, Londres)

—Diu que si no paguem les mensualitats endarrerides, ens vindran a pendre el piano.

(The Passing Show, Londres)

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

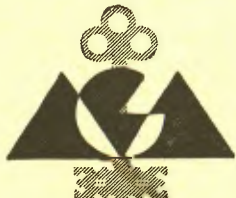
mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.er, 2.ª.-Tel. 16606
BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er
MADRID

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 %. DE PURESÀ, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fíl i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIO

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.
de _____ de 193 _____
Signatura